Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 48 (822) ГОД XVI БЕЛАСТОК 28 ЛІСТАПАДА 1971 г. ЦАНА 60 гр.

У НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КАМІСІІ

10 лістапада г.г. адбылося чарговае пасяджэнне Нацыянальнай камісіі Ваяводскага камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі ў Беластоку. Прысвечана яно было двум нацыянальным таварыствам і адбывалася ў памяшканні Рускага культурнага таварыства ў Беластоку. Праца беластоцкага гуртка гэтага таварыства і была першай тэмай абмяркоўкі. Інфармацыю ад гуртка РКТ склала Вольга Мацкевіч. Гурток налічвае 176 членаў. 60% членскага складу — моладзь. Гурток вядзе шматбаковую дзейнасць. Працуюць тут вакальны і дзіцячы калектывы, адбываюцца даклады, сустрэчы з пісьменнікамі і вечарыны. Апошнія карыстаюцца вялікай папулярнасцю. Гурток мае таксама бібліятэку рускай класічнай літаратуры (1367 тамоў), якая ўзнікла з ахвяраванняў членаў і сімпатыкаў таварыства.

Працу гуртка РКТ у Беластоку члены Нацыянальнай камісіі ацанілі высока. У супольнай дыскусіі з актывістамі РКТ былі абмеркаваны спосабы далейшай актывізацыі і ўдасканальвання карыснай дзейнасці РКТ у Беластоку.

Затым генеральны сакратар Літоўскага грамадска-культурнага таварыства Яўгеній Петрушкевіч зрабіў інфармацыю аб падрыхтоўцы да VI з'езду Літоўскага грамадска-культурнага таварыства, які адбудзецца 18 снежня г.г. у Сэйнах. (рл)

Асенні Бельск. *Фота Цаф — Сянько.*

БГКТ ХРОНІКА

■ Прэзідыум дуброўскага аддзела БГКТ абмеркаваў нядаўна справы, звязаныя са справаздачна-выбарнай кампаніяй у гуртках, і прыдзяліў заданні членам праўлення.

■ Гурток БГКТ у Луцэ налічвае зараз 33 асобы. Справаздачу аб дзейнасці гуртка прачытаў Іван Цыванюк. Падчас дыскусіі былі шырока абмеркаваны дырэктывы партыі на VI з'езд. Паасобныя члены даказвалі неабходнасць будовы беларускага ліцэя і інтэрната ў Гайнаўцы. Выступалі таксама з прапановаю павелічэння аўтарскіх сустрэч і спатканняў з дзеячамі БГКТ. Пасля прыняцця плана працы гуртка было выбрана новае праўленне ў наступным складзе: Іван Цыванюк — старшыня, Людміла Цыванюк — сакратар, Кастусь Новік — скарбнік, і Ірэна Леўша — член. Дэлегатам на канферэнцыю ў Гайнаўцы выбраны Іван Цыванюк. Вяла сход Ірэна Леўша.

■ На сход гуртка БГКТ у Малых Тыневічах прыбыло 60 чалавек. Вёў яго Мікалай Галавачук. Справаздачу чытала Лідзія Леснік. Дыскусія канцэнтравалася на наступных пытаннях: а) дырэктывы партыі на VI з'езд, б) паляпшэнне працы мясцовага клуба, в) будова беларускага этнаграфічнага музея ў Белавежы, г) будова беларускага ліцэя ў Гайнаўцы. Прадстаўнік гайнаўскага аддзела Васіль Дзун уручыў легітымацыі новым членам гуртка. У склад праўлення гуртка выбраны наступныя асобы: Сяргей Мартынюк (старшыня), Зінаіда Свентахоўская (сакратар), Мікалай Галаванчук, Ольга Свентахоўская, Лідзія Леснік і Іван Асташэўскі. Дэлегатам на справаздачна-выбарную канферэнцыю выбрана Лідзія Леснік.

■ Гурток БГКТ у вёсцы Чарэмха складаецца з 61 членаў. Справаздачу аб дзейнасці гуртка чытала Лідзія Кердэлевіч. Пасля дыскусіі, у якой найбольш увагі было прысвечана абмяркоўцы дырэктыў партыі на VI з'езд, прысутныя выбралі новае праўленне гуртка: Галіна Міркоўская (старшыня), Уладзімір Кердэлевіч (сакратар), Юрка Шатыловіч, Эльжбета Салінская і Яўгенія Салінская. На канферэнцыю аддзела паедзе Галіна Міркоўская.

■ У Новым Корніне сход гуртка БГКТ падсумаваў сваю дагэтуляшнюю дзейнасць, прыняў новы план працы і выбраў новае праўленне ў складзе: Міхась Гацута (старшыня), Мікалай Раманчук (сакратар), Аляксандр Баўтручук і Рыгор Сяроцкі. Міхась Гацута будзе прадстаўляць свой гурток на канферэнцыі аддзела.

■ Гурток БГКТ у Дабрывадзе падсумаваў сваю працу, прыняў новы план дзейнасці і выбраў новае праўленне на чале з Верай Стаськевіч. Дэлегатам на канферэнцыю выбрана Тамара Еўдасюк.

■ 14 лістапада адбыўся пленум беластоцкага павятовага праўлення аддзела. На ім сакратар аддзела Валя Філіпюк прачытала даклад «Заданні гурткоў БГКТ у святле дырэктыў партыі на VI з'езд», а член прэзідыума аддзела Янка Цялушэцкі выступіў з дакладам «Заданні гурткоў БГКТ у выкананні статутовай дзейнасці». Падчас дыскусіі закрануты былі, між іншым, справы беларускага школьніцтва ў Беластоцкім павеце, справы справаздачна-выбарнай кампаніі ў гуртках і развіццё аматарскага руху. У дыскусіі выступіў таксама старшыня ГП БГКТ Міхась Хмялеўскі. Вёў пленум намеснік старшыні аддзела Мікалай Матэйчук. (мс)

ЗЫХОДЗЯЧЫ З ДЫРЭКТЫЎ ПАРТЫІ

ЧАМУ Б НЕ ЎЗЯЦЦА...

Настаўнікі беларускай мовы і вучні адчуваюць вялікі недахоп мастацкай і навукова-папулярнай літаратуры. На канферэнцыях настаўнікаў ці бібліятэкараў чуюцца лямaнты, а ў той жа час не многа, праўда, але ўсё ж трохі ёсць вельмі добрых кніг на беларускай мове ў кнігарнях Беластока, Бельска і Гайнаўкі. Ці ж цяжка, бываючы ў гэтых гарадах па розных справах, заглянуць у кнігарню і выбраць тое, што патрэбнае, або папрасіць, каб гэта зрабіў нехта з бацькоў?! Што і казаць, тут звычайная нядбайнасць настаўнікаў, якія апякуюцца школьнымі бібліятэкамі, і грамадскіх бібліятэкараў.

І яшчэ адна справа. Ці той, хоць бы і скромны кнігазбор, што знаходзіцца ў бібліятэках, у належнай меры прапагандуецца сярод чытачоў у форме выставак, вечарын і г.д.? Робяць гэта некаторыя бібліятэкі грамадскія, а школьныя — значна радзей. Надта ж шкада, бо ў школе да гэтага аказій вельмі многа: і ўрокі беларускай мовы, і заняткі ў бібліятэцы, і гарцэрскія зборы, і чытальніцкія ды дэкламатарскія конкурсы. Гэта якраз месцы для папулярызацыі беларускай кнігі побач з кнігай польскай.

І тут узнікае не менш балючая справа дапаможнікаў да навучання бела-

Працяг на стар. 4

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ВАСІЛЬ ШПІЛЬКО

Васіль Шпілько з Койлаў, Гайнаўскага павету, гаспадарыць на 9-ці гектарах зямельных угоддзяў. Сёлета сабраў ён ураджай жыта і пшаніцы ў колькасці 26 цэнтнераў з 1 гектара зямельных угоддзяў. Пад збожжавыя культуры даў ён 140 кілаграмаў NPK у чыстым складзе на 1 га, а на сенажаці — 220 кілаграмаў NPK. Дзяржаве Васіль Шпілько прадаў больш 15 цэнтнераў збожжа.

Васіль Шпілько — гэта таксама добры жывёлавод. Зараз гадуе ён 7 кароў і 14 свіней. Штодзень на пункт скупкі дастаўляе ён 20—25 літраў малака. У працы Васіль Шпілько карыстаецца ўласнай бульбакапалкай, жняяркай, касілкай і электрарухавіком. Нядаўна купіў ён у хату пральку і халадзільнік.

На панадворку майго субяседніка бачым новыя сельскагаспадарчыя будынкі: абору і клуню. Усюды лад і парадак.

Васіль Шпілько — гэта грамадскі дзеяч. З'яўляецца ён прэзасам мясцовага гуртка ЗСЛ, грамадскім радным і апекуном. Функцыі гэтыя выконвае ён больш дзесяці гадоў.

АНДРЭЙ ЯРМОЦЮК

Андрэй Ярмоцюк з Каменя з'яўляецца адным з найлепшых гаспадароў у Гайнаўскім павеце. Гаспадарыць ён на 16 гектарах зямельных угоддзяў. Ураджаі атрымлівае даволі высокія. Сёлета ячмень і авёс далі плён у 40—42 цэнтнеры з 1 га зямельных угоддзяў, а пшаніца Данькоўская — 40 цэнтнераў з 1 га. Дзяржаве прадаў ён 21 цэнтнер збожжа.

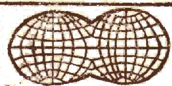
Андрэй Ярмоцюк гадуе 2 племянныя кабылы, 5 штук кароў і 6 штук свіней. Ад трох дойных кароў прадае ён дзяржаве 12 тысяч літраў малака ў год. У працы на гаспадарцы карыстаецца электрарухавіком, абмалотачным агрэгатам, млынком-сьрутоўнікам і крайзэгай. У палявых працах Андрэй Ярмоцюк карыстае з уласнага сеўніка, касілкі і жняяркі. У будучыні намераны ён купіць сабе сеўнік для мінеральных угнаенняў. Сельскагаспадарчыя будынкі ў Андрэя Ярмоцюка новыя. Да абораў падключаны нават краны з вадою.

У 1962 годзе А. Ярмоцюк быў узнагароджаны Сярэбраным крыжам заслугі.

Тэкст і фота: Я. Цялушэцкі

Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі

 СВЕТ **БССР** **ПОЛЬШЧА** **ВАЯВОДСТВА**

ПЕРАГАВОРЫ Ў ВЕНЕ

У Вену для ўдзелу ў савецка-амерыканскіх перагаворах аб абмежаванні стратэгічных узбраенняў прыбылі дэлегацыя Савецкага Саюза на чале з С. Сямёнавым і дэлегацыя ЗША на чале з Дж. Смітам.

Кіраўнік савецкай дэлегацыі заявіў, што Савецкі ўрад даў дэлегацыі інструкцыі весці перагаворы ў дзелавым і канструктыўным духу. Мы лічым, сказаў ён, што новая фаза перагавораў, асноўны напрамак якіх дакладна вызначаны дагаворанасцю ўрадаў СССР і ЗША ад 20 мая г.г., дае рэальную магчымасць для дасягнення пазітыўных вынікаў.

Падпісанне 30 верасня г.г. пагадненняў аб мерах па змяншэнню небяспекі ўзнікнення ядзернай вайны паміж СССР і ЗША і па ўдасканальванню лініі прамой сувязі СССР—ЗША — гэта адчувальны вынік перагавораў, якія вядуцца да гэтага часу. Ён наглядна паказвае, што пры ўзаемным жаданні і пры наяўнасці добрай волі бакоў можна дабівацца карысных вынікаў, адзначыў кіраўнік савецкай дэлегацыі.

ВЫБАРЫ Ў ГДР

У Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы адбыліся выбары ў народную палату, акруговыя народныя прадстаўніцтвы і Берлінскі гарадскі сход дэпутатаў. У адзіных спісах Нацыянальнага фронту, які аб'ядноўвае ўсе партыі і масавыя арганізацыі ГДР, было выстаўлена 584 кандыдаты ў дэпутаты народнай палаты і каля 3.660 кандыдатаў у дэпутаты акруговых народных прадстаўніцтваў.

У галасаванні прынялі ўдзел 11.227.449 чалавек або 98,48 працэнта ўсіх выбаршчыкаў. За кандыдатаў Нацыянальнага фронту прагаласавала 11.207.235 выбаршчыкаў, што складае 99,85 працэнта ўсіх сапраўдных бюлетэняў.

КОШТ ЛЯЧЭННЯ

Паводле даных міністэрства аховы здароўя, асветы і сацыяльнага забеспячэння ЗША, для здавальняючага медыцынскага абслугоўвання амерыканцаў неабходна мець прынамсі 150 урачоў на 100 тысяч чалавек насельніцтва. Аднак нават у самых буйных амерыканскіх гарадах гэта лічба далёкая ад рэальнай. Так, у некаторых раёнах Чыкага на 100 тысяч амерыканцаў прыпадае толькі 5 урачоў, у шэрагу гарадоў штата Місісіпі — 20. Не лепшыя справы і ў сельскагаспадарчых раёнах краіны.

У сярэднім амерыканец плоціць за медыцынскае абслугоўванне больш за 300 долараў у год, тады як у 1950 годзе такая ж дапамога абыходзілася яму ў 70 долараў.

«ІНТЭРСПАДАРОЖНІК»

Пагадненне аб стварэнні міжнароднай сістэмы і арганізацыі касмічнай сувязі «Інтэрспадарожнік» падпісана 15 лістапада ў Маскве. Мэта гэтай новай арганізацыі — задавальненне патрэбнасцей уваходзячых у яе краін у каналах тэлефона-тэлеграфнай сувязі, каляровага і чорна-белага тэлебачання для перадачы ўсіх відаў інфармацыі.

Пагадненне падпісалі Балгарыя, Венгрыя, ГДР, Куба, Манголія, Польшча, Румынія, Савецкі Саюз і Чэхаславакія. Дакумент адкрыты для далучэння да яго іншых дзяржаў. А. К.

РАЗВІЦЦЁ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

На працягу дзевятай пяцігодкі (1971—1975) дзяржаўныя капіталаўкладанні на ўмацаванне і далейшае развіццё матэрыяльна-тэхнічнай базы сельскай гаспадаркі БССР складуць 3,5 мільярда рублёў. Гэтыя велізарныя сродкі значна перавысяць суму грошай, накіраваных за апошнія 15 год для сельскай гаспадаркі рэспублікі. Вялікія капіталы на інвестыцыі накіруюць таксама калгасы і міжкалгасныя арганізацыі. У Савецкай Беларусі будуць пабудаваны новыя фермы на 920 тысяч галоў буйной рагатай жывёлы, 1400 тысяч свіней, 1750 тысяч курэй; будзе ўзведзена 495 комплексаў па прамысловай вытворчасці прадуктаў жывёлагадоўлі. На асушаных і загаспадараваных землях Палесся паўстане 18 новых саўгасаў з пасёлкамі гарадскога тыпу для іх працаўнікоў.

У беларускіх вёсках цяпер шырока разгарнулася сучаснае жыллёвае будаўніцтва, паўстаюць новыя гандлёвыя цэнтры, дамы культуры і клубы, яслі, школы, камбінаты бытавога абслугоўвання.

ВУЧОНЫЯ САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ

У 1970 годзе ў 176 навуковых установах Беларускай ССР працавала больш як 22 тысячы навукоўцаў, у тым ліку 423 габілітаваных дактары і 5563 дактары самых разнастайных галін навукі. Хуткія тэмпы развіцця гаспадаркі і культуры рэспублікі патрабуюць усё большай колькасці спецыялістаў высокага класа. Таму на працягу бягучай пяцігодкі будзе прынята ў аспірантуру каля 4300 выпускнікоў вышэйшых навучальных устаноў. У тым жа часе ў рэспубліцы паўстане больш як 20 новых навукова-даследчых устаноў.

З'ЕЗД ЖУРНАЛІСТАЎ

У Мінску 11—12 лістапада бягучага года адбыўся IV з'езд журналістаў БССР. У ім прыняло ўдзел каля 300 дэлегатаў — працаўнікоў рэспубліканскіх, абласных, гарадскіх, раённых і завадскіх газет, часопісаў, тэлевізіі, радыё і выдавецтваў. У прывітальным лісце ЦК КПБ з'езду і ў з'ездаўскім выступленні I сакратара Кампартыі Беларусі П. М. Машэрава было выказана прызнанне плённай рабоце беларускага друку ў інфармаванні грамадства аб падзеях на свеце, жыцці і стваральнай працы беларускага народу, а таксама ў мабілізацыі грамадскай апініі рэспублікі да далейшага развіцця гаспадаркі і культуры ў БССР. Старшынёй праўлення Саюза журналістаў БССР з'езд паўторна выбраў У. В. Мацвеева — рэдактара «Сельскай газеты».

ПАДАРОЖЖЫ БЕЛАРУСКІХ ЦЫМБАЛІСТАЎ

Беларускі дзяржаўны аркестр народных інструментаў, якім кіруе вядомы артыст Іосіф Жыновіч, карыстаецца вялікім поспехам на ўсім Савецкім Саюзе. Нядаўна аркестру горача апладзіравалі любіцелі народнай музыкі на Украіне і ў Малдавіі. Цяпер жа ён выехаў на гастролі на Урал і ў Сібір. Вясной будучага года беларускія артысты будуць выступаць у рэспубліках Закаўказзя і Сярэдняй Азіі. (мг)

РАЗВІЦЦЁ СПАЖЫВЕЦКАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

16 лістапада г.г. Палітычнае Бюро ЦК ПАРП разглядала важнейшыя праблемы развіцця спажывецкай прамысловасці ў гадах 1972—75. Развіццё гэтай галіны прамысловасці цесна звязана з павелічэннем сельскагаспадарчай прадукцыі, з разбудовай новых пунктаў скупкі і г.д. Неабходна выпрацаваць лепшую тэхналогію спажывецкіх прадуктаў, а таксама ўзбагаціць іх асартымент.

Апрача таго, Палітычнае Бюро знаёмілася з праграмай прадукцыі агародніны да 1975 года. З думкай аб лепшым забеспячэнні запатрабаванняў грамадства, вынікаючай з дырэктыў VII і VIII Пленумаў Цэнтральнага Камітэта ПАРП і з прадпасылак на VI з'езд партыі, на рынак будзе дастаўлена на 35% харчовых прадуктаў больш, чымсьці ў мінулым годзе. Дастаўка мяса, мясных вырабаў і кураціны павялічыцца на 32%, рыбы і рыбных вырабаў — на 27%, яек — на 29%, малака — на 27%, масла — на 37%, раслінных тлушчаў — на 27%, сыраў — на 63—68%, шакалада і шакаладных вырабаў — на 98%. Будзе таксама павялічана прадукцыя канцэнтратаў і замарожаных харчовых прадуктаў. У бягучай пяцігодцы шпарчэйшым тэмпам будзе разбудоўвацца мясная, малачарская і рыбная прамысловасць, а таксама халадзільныя склады. Пабудова новых фабрык прадбачана ў раёнах найбольшай колькасці сыравіны. Гэта будзе садзейнічаць інтэнсіфікацыі сельскагаспадарчай прадукцыі. У далейшым з мэтай лепшага забеспячэння грамадства харчовымі прадуктамі будуць разбудаваны і мадэрнізаваны пункты скупкі і расшырана беспасрэдная купля прадуктаў з сялянскіх гаспадарак.

Намечаная праграма прадбачвае павелічэнне колькасці фруктаў на 40% і агародніны на 12%. Неабходна будаваць шклярні пры ПГР-ах і кааператывах. Павелічэнню колькасці агародніны і фруктаў будуць садзейнічаць, між іншым, шматгадовыя кантрактацыі гэтых пладоў, а таксама забеспячэнне агароднікаў неабходнымі машынамі і абсталяваннем.

НА ПАСЯДЖЭННІ СЕЙМА ПНР

19 лістапада г.г. збіраўся Сейм ПНР, каб абмеркаваць праект 5-гадовага плана: дынамічнае развіццё гаспадаркі і народнага даходу, інвестыцыі; сельскагаспадарча-спажывецкі комплекс: забеспячэнне ўнутранага рынку і развіццё паслуг; будаўніцтва, жыллёвае будаўніцтва і камунальная гаспадарка; сацыяльная праграма, сацыяльнае і культурнае абсталяванне; праблемы навучання кадраў, развіццё навукі і тэхнікі.

Э. ГЕРЭК У ШЧЭЦІНЕ

I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк наведаў шчэцінскі порт, дзе правёў сустрэчу з рабочымі калектывамі і кіраўніцтвам. Э. Герэк цікавіўся найбольш істотнымі праблемамі рабочых калектываў. Зараз праца ў порце ідзе шпаркім тэмпам. Вынікі за тры першыя кварталы атрымаліся лепшыя, чымсьці прадбачвалася. (яц)

ДЗЕНЬ НАСТАЎНІКА

У мінулую суботу ў Гайнаўцы адбылася ваяводская ўрачыстасць, прысвечаная Дню настаўніка. На ўрачыстасць сабраліся лепшыя настаўнікі і выхаваўцы з усяго ваяводства. Удзельнічалі ва ўрачыстасці сакратар ВК ПАРП Ул. Юшкевіч, старшыня прэзідыума ВРН С. Жмійка, віцэ-куратар школьнай акругі С. Роман, старшыня ВК ФАН С. Юхніцкі, а таксама прадстаўнікі іншых грамадскіх арганізацый нашага ваяводства.

З прамовай выступіў Ул. Юшкевіч, а С. Роман прадставіў настаўнікаў, якія атрымалі дзяржаўныя ўзнагароды ў сувязі з іх святам.

ПРАБЛЕМЫ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

17 лістапада ў Гайнаўцы адбылася рабочая сустрэча прадстаўнікоў рэсортаў і бранжавых аб'яднанняў драўніннай прамысловасці. На сустрэчы быў віцэ-міністр будаўніцтва і будаўнічых матэрыялаў А. Шозда, віцэ-міністр лясніцтва і драўніннай прамысловасці Я. Валеўскі, сакратар ВК партыі С. Рубчэўскі, а таксама прадстаўнікі мясцовых улад і дырэктары прамысловых аб'яднанняў. Абмяркоўваліся прычыны слабых тэмпаў развіцця галоўных галін прамысловасці ў Гайнаўцы. Падкрэслівалася неабходнасць стварэння будаўнічага прадпрыемства, якое працавала б на патрэбы драўніннай і лясной прамысловасцей.

З'ЕЗД СОП

У мінулым тыдні адбыўся IX ваяводскі з'езд дэлегатаў ашчадна-пазыкавай спулдзельні (СОП). На з'езд былі запрошаны таксама прадстаўнікі палітычных і адміністрацыйных улад. Прысутнічаў прэзас Цэнтральнага Саюза СОП Т. Ільчук.

Роля ашчадна-пазыкавай спулдзельні цяпер асабліва ўзрасла ў сувязі з інтэнсіфікацыяй сельскай гаспадаркі і неабходнасцю фінансава дапамагчы запушчаным гаспадаркам. У сваім выступленні прэзас ЦЗ СОП Т. Ільчук гаварыў аб упрашчэнні і паляпшэнні абслугі ў сопаўскіх банках.

БУДУЕЦЦА ЦУКРОЎНЯ

Нягледзячы на некаторыя арганізацыйна-тэхнічныя клопаты, узноўлена будаўніцтва цукровага завода ў Лапах. Справы лапскай цукроўні абмяркоўваліся на рабочай нарадзе, якая адбылася ў прысутнасці віцэ-міністра харчовай прамысловасці і скупкі С. Охаба і сакратара ВК партыі С. Рубчэўскага. Пры супрацоўніцтве двух міністэрстваў (будаўніцтва і харчовай прамысловасці) цукровы завод павінен уступіць у строй на некальні месяцаў раней тэрміну. Абмяркоўвалася адразу і справа жыллёвага будаўніцтва для будучых рабочых цукроўні.

СУСТРЭЧА З ЭКАНАМІСТАМ

Па ініцыятыве фабрычнага калектыву ПТЭ на фабрыцы імя Сяржана адбылася сустрэча грамадска-гаспадарчых актывістаў з венгерскім эканамістам з Будапешта Ф. Сандорам, які прабываў на Беласточчыне.

Беластоцкія эканамісты цікавіліся венгерскай новай эканамічнай стратэгіяй, а госць адказваў на шматлікія пытанні.

Падобная сустрэча адбылася і на прыдпрыемстве пасмантэрыі. (яч)

NIEDZIELA — 28.XI.

7.45 Program dnia; 7.50 TV Kurs Rolniczy: „Między polem a stołem"; 8.25 „Przypominamy, radzimy"; 8.35 „Nowoczesność w domu i zagrodzie"; 9.00 TV Klub Śmiałych; 9.55 „Radar"; 10.05 „Afryka" odc. XI — rep. („W cztery świata strony"); 10.35 Gra Orkiestra PR i TV pod dyr. I. Wikarka; 11.00 Sprawozdanie sportowe; 12.30 Dziennik; 12.45 „Przemiany"; 13.15 Teatrzyk dla Przedszkolaków: M. Terlikowska — „Osiołek szuka przyjaciół"; 13.55 PKF; 14.05 „Albert Dürer" — Młodość artysty" („W kręgu mistrzów sztuki"); 14.40 TV Spotkania Teatralne: P. Gojawiczyńska — „Dziewczęta z Nowolipek" — „Kwiryna"; 15.50 „Klub Sześciu Kontynentów"; 16.30 „Testament barona Ungerna" („Znaki zapytania"); 17.20 „Polska kultura w świecie" — teleturniej; 18.10 „Z najlepszymi życzeniami dla Czechowic"; 19 20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Kryptonim Nektar" — film fab. pol.; 21.35 Magazyn sportowy; 22.05 „Tony i korony".

PONIEDZIAŁEK 29.XI.

15.20 i 22.30 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka; 16.25 Program dnia; 16.30 Dziennik; 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec"; 17.25 „Echo stadionu"; 17.55 „Spacerkiem po kinach"; 18.25„Kraina kamiennego lwa" — film TVP; 18.45 Magazyn Postępu Technicznego; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 Teatr TV: B. Shaw — „Kandyda"; 21.35 „Niezwykły życiorys" — rep. z FSO; 22.10 Dziennik;

WTOREK 30.XI.

9.25 „Zagadkowa noc w parku Paolino" — film fab. wł.; 10.55 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — M. Gorki „Na dnie"; 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Pracujemy w Zespole Przysposobienia Rolniczego"; 15.20 i 22.30 Politechnika TV I roku. Matematyka; 16.25 Program dnia; 16.30 Dziennik; 16.40 „Gdy mama pracuje"; 17.10 „Oferty"; 17.30 Ekran Młodych; 19.05 „Na żołnierskich budowach"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 10.05 „Zagadkowa noc w parku Paolino" — film fab. wł.; 21.35 „CDU i SU chcą wrócić" — program dok.; 22.05 Dziennik.

ŚRODA 1.XII.

8.40 „Adiutant Jego Ekscelencji" — film radz.; 9.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Nacisk i ciśnienie"; 10.55 Dla szkół: (kl. V) Historia — „Złoty wiek Rzymu"; 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Historia — „Za wolność i lud"; 12.45 Dla szkół: (kl. VIII) Biologia — „Węglowodany"; 13.40 „Wybieramy zawód"; 15.20 i 22.50 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka; 16.25 Program dnia; 16.30 Dziennik; 16.40 Dla młodych widzów: „Galeria na medal", „Towarzystwo Naukowe", „Zrób to sam"; 17.30 PKF; 17.40 „Dialogi historyczne"; 18.10 Film; 18.30 TV Kurier Warszawski; 18.45 „Konstruowanie przyszłości"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Adiutant Jego Ekscelencji"; 21.20 „Światowid"; 21.50 Muzyka naszych przyjaciół"; 22.30 Dziennik.

CZWARTEK 2.XII.

8.15 Matematyka w szkole: „Metodyka rozwiązywania zadań" cz. I; 9.55 Dla szkół: (kl. V—VI) Język polski — „Nasz dzień powszedni"; 12.45 Dla szkół: (kl. I—IV lic.) Język polski — „Sonet"; 13.50 i 14.35 Mechanizacja Rolnictwa: „Zasady obsługi technicznej ciągników" cz. I i II; 15.20 i 22.35 Politechnika TV I roku. Geometria wykreślna; 16.25 Program dnia; 16.30 Dziennik; 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem"; 17.40 Magazyn ITP; 17.55 „Gra Konstanty Kulka"; 18.20 TV Kurier Białostocki; 18.40 „Wielki węgiel"; 19.15 „Przypominamy, radzimy"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Mordercza jazda" — film fab. USA; 21.15 „Przebyta droga"; 21.45 „Śpiewa Urszula Popiel" („Wieczór bez gwiazdy); 22.15 Dziennik.

PIĄTEK 3.XII.

8.00 TV Kurs Rolniczy: „Zabezpieczenie materiału wyjściowego do tuczu"; 9.00 Dla szkół: (kl. VII) Zajęcia techniczne — „Tworzywa sztuczne"; 9.30 „Mordercza jazda" — film fab. USA; 10.55 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie — „Najwyższy dowód uznania"; 15.20 i 22.20 Politechnika TV I roku. Matematyka; 16.25 Program dnia; 16.30 Dziennik; 16.40 Dla dzieci: „Pora na Telesfora"; 17.35 „Nie tylko dla pań"; 17.55 Wszechnica; 18.25 TV Kurier Mazowiecki; 18.45 „Gramy o telewizor"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 „Lekki oddech" — nowela film. czechosł.; 20.30 „Kraj"; 21.10 „Rzecz o Ludwiku Waryńskim" — cz. I. pt. „Buntownicy"; 22.00 Dziennik.

SOBOTA 4.XII.

8.15 „Życie prywatne" — film fab. franc.; 9.55 Dla szkół: (kl. VII) Zoologia — „Pasożyty"; 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Geografia — „Austria"; 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Geografia — „Meksyk"; 15.50 Program dnia; 15.55 Program I proponuje; 16.15 Redakcja Szkolna zapowiada; 16.30 Dziennik; 16.40 Dla młodych widzów: „Konkurs pięciu milionów"; 17.40 „Spotkania z przyrodą"; 18.05 „Saletra" („Przed startem"); 18.40 „Pegaz"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Monitor; 20.20 „Z wizytą u Was"; 21.50 Dziennik i Wiadomości sportowe; 22.10 „Zycie prywatne" — film fab. franc.

PIĄTEK, 26 LISTOPADA

8.05 Nowiny; 8.15 Koncert chóru dziecięcego; 8.40 Film fab.; 10.40 Nowiny; 13.10 Program dnia; 13.15 Spektakl dla dzieci; 15.05 Nowiny; 15.50 Panorama nowin; 16.25 Film fab.; 17.35 Braterstwo; 18.35 Hokej. SKA (Leningrad) — CSKA; 19.15 Czas; 19.45 Program sportowy; 20.45 Festiwal filmów TV.

SOBOTA, 27 LISTOPADA

7.00 Program dnia; 7.35 Nowiny; 7.40 Koncert; 8.30 Bajka dla dzieci; 9.00 Dla wsi; 9.30 Szkatułka muzyczna; 9.45 Przegląd międzynarodowy; 10.55 Pieśni J. Siemieniaki; 11.30 Transmisja z Grodna; 12.15 Film animowany dla dzieci; 12.35 W eterze „Młodość"; 13.35 Spotkanie z kompozytorami Moskwy; 15.00 Film dokument.; 16.00 Nowiny; 16.20 Film dokument.; 16.40 W świecie zwierząt; 17.45 Artloto; 19.00 Czas; 19.30 „Kolumna"; Film fab. I seria; 20.40 Koncert; 21.25 Nowiny.

NIEDZIELA, 28 LISTOPADA

7.00 Program dnia; 7.15 Nowiny; 8.00 Kiosk muzyczny; 10.15 Białe i czarne; 10.45 Film animowany dla dzieci; 11.05 Turniej TV; 11.45 Uniwersytet ludowy; 13.40 Klub filmowy; 14.30 TV konkurs młodzieżowy; 15.40 Nasza poczta; 16.00 Międzynarodowe zawody jazdy figurowej na lodzie; 18.45 Czas; 19.15 „Kolumna". Film fab. II seria; 20.50 Koncert.

Прыемна і карысна

Мастаўлянскай школьнай гарцэрскай дружынай апякуецца дружыновая настаўніца Анна Пугач. У бягучым годзе ў дружыне 47 гарцэраў. Яны падзелены на чатыры звенні-застэмпы, і кожнае звяно выбрала сабе назву і адпаведную да яе песеньку. Восьмы клас — гэта гарцэркі «цыганкі», а гарцэры — «мушкецёры», песенька звяна — «Едуць каляровыя вазы». Сёмы клас — дзяўчаты «філіпінкі», хлопцы ж пакуль што не выбралі сабе назвы, але разам выбралі сабе песеньку «Філіпінкі». Шосты клас — гэта «алібабкі» і «панцырныя», а іх песенька «Вясна маем вернецца». Самыя юныя гарцэры — пацікласнікі назваліся «сланечнікамі» і пяюць«Сонейка позна сёння ўстала».

13 кастрычніка бягучага года адбылася ў школе гарцэрская вечарніца. Пачалася яна супольным выкананнем гарцэрскага гімна. Затым быў зачытаны загад аб дапушчэнні да складання гарцэрскай прысягі ўступаючымі ў яе вучнямі пятага класа. Потым звенні спявалі свае песенькі. Пасля пры музыцы з магнітафона пачалася забава. У яе перапынках адбываліся розныя гульні. На заканчэнне зноў звенні спявалі свае песенькі, а вечарніца закончылася гарцэрскім гімнам.

Так у асноўным адбываюцца чарговыя гарцэрскія вечарніцы-зборы. Але бываюць у мастаўлянскіх гарцэраў і незвычайныя мерапрыемствы. Вось некаторыя з іх. Зімой мінулага года дружына арганізавала свой гарцэрскі кулік. Бацькі прыехалі з 15 санямі. Гарцэры разам з зухамі (усіх было каля 70 школьнікаў) паехалі спецыяльнай трасай па найболей маляўнічых мясцінах ваколіцы. У лесе каля Ніўкі разлажылі сапраўдны касцёр і пры ім склала гарцэрскую прысягу 12 уступаючых у арганізацыю школьнікаў. У часе падарожжа быў бег навыперадкі, адбіванне на снезе «арлоў» і іншыя гульні. У школьным будынку гарцэраў чакаў гарачы смакавіты бігас з сасіскамі, пахучы чай, пячэнне, цукеркі і танцы пры музыцы ды розныя гульні.

26 мая ў Дзень маці кожны гарцэр запрасіў у школу сваю маму. А ўся дружына падрыхтавала мамам-госцям багаты канцэрт. Была ў ім п'еса, дэкламацыі, песні. Потым кожны гарцэр уручыў сваёй маме кветку, запрасіў яе да агульнага святочнага стала.

Дружына не забываецца і пра карысныя грамадскія працы. Мінулай вясной гэтага года дружына адзін дзень пасля ўрокаў ездзіла садзіць лес каля Нарэйкаў. Гарцэры пасадзілі каля 2 га лесу. А ўвосень разам з іншымі школьнікамі адпрацавала тры дні пасля ўрокаў пры зборцы бульбы ў сельскагаспадарчым гуртку ў Свіслачанах. Разам школьнікі сабралі каля 10 тон бульбы.

Праўда ж, займальна і карысна праводзіць свой вольны час гарцэрская дружына ў Мастаўлянах?!

Мікалай Гайдук

Агляды песні і драмгурткоў

Выслалі мы лісты да нашых культурных дзеячаў з двума пытаннямі. Лісты дэзвыш 60 асоб — спевакоў і кіраўнікоў драмгурткоў. Пыталіся, ці прымуць яны ўдзел у аглядзе песні або драматычных гурткоў у 1972 годзе.

Сёння публікуем першыя адказы.

Надзя Ярмоліч, Пяньні, Беластоцкі павет:

«Хачу прыняць удзел у аглядзе «Беларуская песня — 1972». Буду спяваць песні: «Ой, у полі крыніца», «Ой, пайду я па-над лугам».

Люба Лукашэвіч, Пяньні, Беластоцкі павет:

«Я буду прымаць удзел у конкурсе «Беларуская песня — 1972». Буду спяваць такія песні: «Пеўні мае, пеўні», «Цячэ вада каламутна».

Марыся і Вера Манцюк, Мікулічы, Сямяціцкі павет:

«Удзел у аглядзе «Беларуская песня — 1972» мы прымем. Будзем спяваць наступныя песні: «Мяцеліца», «Пасеяла агурочкі».

Тадэўш Ваўжыняк — кіраўнік школы ў Сяміхочах, Сямяціцкага павета:

«Я асабіста не буду займацца з драмгуртком у гэтым сезоне. Але, калі моладзь арганізуецца і ахвотна возьмецца за працу над п'есай, я тады вызначу ім для дапамогі адпаведнага настаўніка. Лічу, што самой моладзі і асабліва гуртку ЗМВ павінна залежыць на развіцці культурнага жыцця ў сваёй вёсцы, а не толькі настаўнікам, як гэта бывае ў апошнія гады.

Адказ не падпісаны. Праўдападобна, аўтар забыў падпісацца. На канверце адчыталі мы толькі паштовы штамп — Бабікі. Адказ гучыць: «Мы прымем удзел у аглядзе драмгурткоў у 1972 годзе. Ставім п'есу «Мікітаў лапаць».

Просім сардэчна аўтара гэтага адказу прадставіцца нам як найхутчэй.

Дзякуем за першыя адказы. Чакаем далей. (вл)

Марыя і Вера Манцюк з Мікуліч выступаюць на аглядзе «Беларуская песня — 71» у Беластоку.

Фота Цаф — Сянько.

У Літвінавічы найпрасцейшай дарогай трэба ехаць ад Беластока больш як сто кіламетраў. Выклікала мяне ў гэтую вёску Рая Чыжык. Выклікала не даслоўна. Выклікала яна эфектам працы. Менавіта: драматычны гурток у гэтай вёсцы здабывае перадавыя месцы ў паветовых аглядах, а ў сезоне 1970—71 заняў другое месца ў цэнтральным аглядзе драмгурткоў БГКТ у Беластоку. Гурток гэты вядзе Рая Чыжык. На рэпетыцыі сходзяцца ў святліцу. Гэта адзіная культурная ўстанова ў вёсцы. На днях хлопцы ўлажылі новую падвойную падлогу. Яшчэ дзверы і вокны перарабіць трэба. Пастаянныя захады пры святліцы жыхароў Літвінавіч змянілі старую святліцу на новую. Мо толькі пару дошак асталося з даўнейшай. Але і цяпер яшчэ сапраўды культурнага выгляду святліца не мае. Новая падлога цешыць вочы, але сцены аж крычаць, каб іх адмалявалі.

Літвінавіцкая святліца пустая — ані крэсла, ані стала. Святліцамі ў нас няма каму апекавацца, бо грамадскія рады нарадовыя (для Літвінавіч — ГРН у Клюковічах) даўно ўжо перасталі і думаць пра свае святліцы, як і ўвогуле пра культурную дзейнасць.

Таму паўстала думка ў апошні час, каб літвінавіцкую святліцу перайменаваць на «Клуб селяніна». Добрая думка, мо лепшым гаспадаром будзе ГС. Людзі ў Літвінавічах гавораць, што ніхто ім не памагае, ніхто не апякуецца імі. Часам толькі заедзе інструктар з Сямяціч, пані Зофія Пянткова.

Рая з'яўляецца штогадовым арганізатарам гуртка (праца пачынаецца позняй восенню, калі канчаюцца працы на гаспадарцы). Рая выбірае п'есу, раздае ролі і навучае. А іншыя — гэта *Жэня Мішчук, Мікалай Купцэль, Жэня Германюк*, папулярна званая Гражынай, бо так яе Коля Купцэль перахрысціў. Рая расказвае, што «калісь трохі Гражына была Настусяй, бо такую ролю іграла ў п'есе». Далей — *Жэня Мішчук, Ларыса Леўчук* — таксама перахрышчаная Клаўдзю, *Аркадзі Навіцкі, Ірэна Мішчук, Анатоль Мішчук* (добра ўмее іграць «смешныя» ролі).

Сама Рая не іграе ў п'есах. Затое ўсе сцвярджаюць, што Гражына мае выключна акцёрскі талент, асабліва ў сур'ёзных драматычных ролях.

Запытала я, ці прымуць яны ўдзел у аглядзе драмгурткоў і што рыхтуюць.

Адказалі, што прымуць удзел напэўна. А што паставяць, яшчэ не вырашылі. Літвінавічы, напрыклад, ніколі не ставілі партызанскай ці ваеннай п'есы, бо цяжкасці з уборамі. Асабіста мне падабаецца нават, што Літвінавічы, так сказаць, спецыялізуюцца ў абычаёвай тэматыцы.

Прэм'еры кожнай п'есы найперш з напружаннем чакае свая вёска. Пытаюцца, калі выступленне. А як ужо выступяць, то святліца забіта, прыходзяць усе —ад малога да старога. Усе стаяць, бо няма на чым сядзець, але стоячы больш змесціцца. «Як выступаюць, то ніхто ў хаце не астаецца». На спектакль трэба купляць білеты. Грошы складаюць на гуртковую ашчадную кніжку. Яны потым прыдаюцца пры рамонтах святліцы.

Пакідаю вёску Літвінавічы ў вясёлым настроі. Не спаткалася я тут з бязраднасцю, з нараканнямі. Тут у вёсцы поўнасцю прымяняюцца словы Раі: «Як трэба, то зробяць». І найважнейшае, што гэтую патрэбу рабіць самі маладыя Літвінавічы на сябе накладаюць добраахвотна. У гэтым заключаецца сімпатычнасць літвінавіцкай дзейнасці.

Вера Леўчук

Дзяўчаты з драмгуртка: (злева направа) Ларыса Леўчук (Клаўдзя), Рая Чыжык і Жэня Германюк (Гражына).

ІНСТРУКЦЫЯ ГП БГКТ

Арганізацыя працы ў гуртку БГКТ

Гурток з'яўляецца асноўным звяном нашай арганізацыі. Роля і аўтарытэт гуртка залежыць ад яго працы. Як усе арганізацыі, так і наша таварыства абавязана ўдасканальваць сваю працу. Праца таварыства будзе больш плённай і карыснай, калі кожны гурток выпрацуе канкрэтную праграму сваёй дзейнасці. Каб дапамагчы гурткам у апрацаванні такой праграмы, ГП БГКТ прапануе гурткам разважыць і, у адпаведнасці да канкрэтнай сітуацыі і магчымасцей, уключыць у свой план наступныя справы:

— арганізаваць дакументацыю: спісак членаў, тэчку з пратаколамі і планамі працы гуртка;
— ініцыяваць грамадска-палітычнае і культурна-асветнае жыццё ў асяроддзі;
— арганізаваць розныя мерапрыемствы: сустрэчы з пісьменнікамі, дзеячамі таварыства, журналістамі «Нівы» ці прадстаўнікамі ўлад;
— быць арганізатарам або суарганізатарам усіх урачыстых мерапрыемстваў БГКТ;
— папулярызаваць беларускую культуру ў асяроддзі;
— арганізаваць калектывы песні і танцаў, драматычныя, дэкламатарскія і іншыя калектывы з праграмай на беларускай мове;
— вышукоўваць таленавітых народных спевакоў і кіраваць іх на конкурс беларускай песні;
— быць асноўным арганізатарам фэстынаў;
— арганізаваць і папулярызаваць мерапрыемствы, звязаныя з народнымі абрадамі (дажынкі, купалле і інш);
—весці хроніку вёскі, а таксама збіраць матэрыял з гісторыі роднай вёскі;
— арганізаваць фотавыстаўкі з жыцця БССР і Савецкага Саюза;
— з мэтай папулярызацыі дасягненняў Савецкай Беларусі арганізаваць сустрэчы з людзьмі, якія былі ў БССР;
— арганізаваць кінасеансы кінаперасоўкі ГП БГКТ;
— арганізаваць сустрэчы з цікавымі людзьмі;
— запісваць народныя песні, казкі, абрады, жарты і прыказкі;
— вышукоўваць і збіраць экспанаты матэрыяльнай культуры (народныя ўборы, разьба, ткацтва, вышыўка) і перадаваць іх беларускаму музею ў Белавежы;
— папулярызаваць і дапамагаць у распаўсюджванні выданняў таварыства: календароў і кніжак нашых літаратараў. Усе члены гуртка павінны выпісваць «Ніву» і мабілізаваць новых падпісчыкаў;
— ствараць такую атмасферу сярод бацькоў, моладзі і дзяцей, каб усе імкнуліся да навучання роднай мовы; супольна з настаўнікамі арганізаваць вечарыны паэзіі і прозы;
— рэгулярна аплочваць членскія складчыны;
— абменьвацца вопытам з іншымі гурткамі;
— звяртацца з праблемамі да інструктараў аддзелаў і ў ГП БГКТ;
— аб усіх мерапрыемствах паведамляць праўленню аддзела (асабліва дасылаць пратаколы са сходаў), каб аддзел мог своечасова прыходзіць гуртку з дапамогай;
— выбраць карэспандэнта «Нівы», які будзе пісаць у наш тыднёвік аб працы гуртка, а таксама і аб іншых справах вёскі;
— ініцыяваць грамадскія чыны і абавязацельствы; кожны чын трэба арганізаваць у цесным кантакце з мясцовымі ўладамі і арганізацыямі;
— ініцыяваць і актыўна ўдзельнічаць у розных сельскагаспадарчых курсах; павышаць свае кваліфікацыі ў школах сельгаспадрыхтоўкі; заахвочваць да навукі ўсю моладзь у асяроддзі;
— дбаць аб павышэнні вытворчасці сваіх гаспадарак.

Пачатак на стар. 1

ЧАМУ Б НЕ ЎЗЯЦЦА...

варта паглядзець у агульнаадукацыйных ліцэях у Бельску і Гайнаўцы, у пачатковых школах у Гарадку, Трасцянцы, Бельску і ў іншых. Знаходзяцца там партрэты беларускіх пісьменнікаў і дзеячоў культуры, падручныя біліятэчкі з мастацкай літаратурай, польска-беларускія слоўнікі (па 15—20 экземпляраў — каб можна было па іх працаваць з усімі вучнямі класа), камплект падручнікаў і зборнікі дыктовак і практыкаванняў, камплекты «Вясёлкі», «Бярозкі», «Піянера Беларусі», «Зоркі», «Беларусі», «Нівы» і іншых беларускіх часопісаў, у стэндах (габлётах) пад шклом узоры мясцовага народнага ткацтва і вышыўкі, на сценах мясцовыя вырабы з саломкі, насценная газета з жыцця школы і шэраг іншых прыгожых і неабходных матэрыялаў. У кабінеце (ці куточку) знайшлося месца і на старанна выкананы лозунг на беларускай мове.

Пэўна ўсё гэта рабілася не адразу. Камплектавалі, збіралі і працавалі вучні разам з настаўнікамі гадамі, сістэматычна, уносячы ў кабінет ці куточак усё новыя і новыя элементы і матэрыялы. Рабілі гэта так сама, як з кабінетамі іншых прадметаў. Хіба не трэба даказваць, якую вялікую выхаваўчую і дапаможную ролю ў школе выконвае кабінет ці куток беларускай мовы.

Або возьмем вучнёўскі гурток зацікаўлення беларускай мовай. Арганізаваць яго па сутнасці не цяжка, бо і аддзелы асветы вельмі прыхільна вітаюць іх у школе, і грошы на аплату настаўнікам ёсць. Заняцца жа ў ім можна вельмі ж добрымі справамі. Тут могуць быць і вечарыны беларускай песні (пласцінка з беларускімі народнымі песнямі ў выкананні М. Забэйды-Суміцкага ёсць у продажы ў кожным аддзеле БГКТ), на вечарынах месца і запісам мясцовага фальклору, і выкананню мясцовых народных песень вучнямі, і развучванню новых песень, і падрыхтоўцы да конкурсу «Беларуская песня».

Так, трэба за справы паляпшэння навуковай базы беларускай мовы ўзяцца самім кіраўнікам школ і настаўнікам беларускай мовы. Многае можна зрабіць!

Мікалай Гайдук

рускай мовы. Праўда, што іх не выпускае Цэзас, рэдка яны трапляюць да нас з БССР. Былі, праўда, размовы ў Беластоцкім куратарыуме і Акруговым метадычным цэнтры аб перавыданні граматычных і арфаграфічных табліц, апрацаваных у Савецкай Беларусі, але справы пакуль што абмежаваліся толькі размовамі ды разважаннямі. Амаль што няма ў школах пласцінак з узорамі мастацкага чытання твораў класікаў беларускай літаратуры, няма і дыяфільмаў. Словам, вельмі многа няма.

Але ці па гэтай прычыне кіраўнікі школ і настаўнікі беларускай мовы маюць апусціць рукі і нічога не рабіць? Шэраг наглядных дапаможнікаў, асабліва граматычна-арфаграфічных табліц, можна выканаць на пазакласных занятках (у гуртку зацікаўлення беларускай мовай) або на ўроках практычна-тэхнічнага выхавання.

Заняткі па малюнках можна весці, скарыстаўшы да гэтага адпаведныя малюнкі па польскай мове, неабходна толькі наклеіць на іх адпаведныя надпісы на беларускай мове. Магнетафон у многім можа замяніць пласцінку, калі найграць на ім самае лепшае ў данай школе мастацкае чытанне або дэкламацыю саміх вучняў. Гэта і выхаваўча і карысна.

Як жа ж прыемна, калі беларуская мова набывае ў школе пастаянную прысутнасць у форме класа-кабінета ці хаця б куточка. Як яго абсталяваць? Гэта

ЯГО ГАРМОНІК

Будучы падросткам і пражываючы ў роднай вёсцы Гознай, што ў Беластоцкім павеце, Уладзімір Панасюк вызначаўся здольнасцямі да ігры на музычных інструментах. Хацеў ён мець свой гармонік. І калі стаў працаваць у Беластоку і сам на сябе зарабляць грошы, перш за ўсё купіў гармонік і іграў на ім у кожную вольную хвіліну ад працы.

Цяпер у яго ўжо ёсць і жонка, і дзеці ў школьным узросце. Ды жывецца нядрэнна. І Уладзімір Панасюк купіў вялікі гармонік ды іграе на ім і ў сваёй хаце, і ў знаёмых, і на кожнай сямейнай урачыстасці. Без гармоніка ён проста жыць не можа.

Тэкст і фота: М. Хмялеўскі

Летам г.г. было мне даручана скласці чытачам «Нівы» справаздачу з урачыстага прысваення новаму судну імя «Гайнаўка». Прыпомнім, што адбывалася ўсё гэта на гданьскай суднаверфі (сточні) «Вісла», што судна «Гайнаўка» прызначаецца для перавозу драўніны ў балтыйскім водным басейне і ў Вялікабрытанію.

«Хрэсьбіны» кожнага судна адбываюцца ўжо тады, калі толькі рабочыя закончаць пабудову яго корпуса. Так было і ў выпадку м/с «Гайнаўка». Пасля, калі корпус стаіць ужо на вадзе, пачынаецца яго абсталяванне розным прыладамі.

хочам ужо зусім гатовае і спраўнае судна перадаць у карыстанне яго ўласціваму гаспадару-арматару: Польскаму марапლаванню ў Шчэціне. Будзе гэта для нас зноў вялікая ўрачыстасць — не менш важная ад той, якая адбылася летам, калі нашае судна атрымала імя «Гайнаўка».

У корпусе судна ўжо шмат чаго зроблена. Абсталяваны галоўны рухавік, лінія валаў і грабны вінт, насосы і шмат іншых спадарожных інструментаў і механізмаў. Амаль закончаны ўжо працы пры абсталяванні многіх сістэм рознага роду трубаправодаў. Хутка завяршаецца абшалёўка і мэбляванне памяшкальных адсекаў. Канчаем таксама абсталяванне электрычных прыладаў і

„ГАЙНАЎКА" ВЫХОДЗІЦЬ У МОРА

Што зараз дзеецца з нашай «Гайнаўкай?»

Каб заспакоіць сваю і чытачоў цікавасць, мы звярнуліся да кіраўніцтва суднаверфі «Вісла». Дырэктар, магістр Чэслаў Рырак нам адказаў:

— Абсталяванне м/с «Гайнаўка» праходзіць па плану. Гэта вельмі працаёмкія заняткі. Таму на іх выкананне мы прысвячаем значную частку сваёй прадукцыйнай сілы. М/с «Гайнаўка» карыстаецца ў нас з прывілегіі вядучай, першапланавай будоўлі, бо яна, як я ўжо адзначаў пры нашай першай сустрэчы, распачынае цэлую сям'ю новых, яшчэ не прадукаваных у нас суднаў, якія выклікалі вялікае зацікаўленне ў замежных купцоў.

Выпрабаванні м/с «Гайнаўка», — яшчэ падчэпленай на канаце — праходзілі ў пачатку месяца лістапада, а выпрабаванні яе на поўным моры плануем правесці ў першай палавіне месяца снежня. І тады, калі ўсе гэтыя выпрабаванні пройдуць паспяхова, калі ліквідуем выяўленыя ў час працы магчымыя хібы, *тады пад канец гэтага года*

механізмаў для навігацыі, сігналізацыі і выратавання ў выпадку нейкай катастрофы.

Сур'ёзнай тэхнічнай задачай з'яўляецца для нас мантаж спецыяльных, вельмі складаных накрывак на люкі ў таварных трумах. Яны запланаваны па сістэме Мак Грэгора. Гэтага тыпу накрыўкі мы робім упершыню.

Столькі дырэктар Рырак. Ад сябе яшчэ дадамо, што судна м/с «Гайнаўка» будзе поўнасцю аўтаматызавана.

Пры нагодзе варта паінфармаваць, што калектыў Гайнаўскага дрэваапрацоўчага камбіната не спыніў кантактаў са сваім падапечным суднам. Гайнаўскія мастакі, спецыялісты ў штукатурнай справе, выканалі праект унутранага абсталявання некаторых болей важных памяшканняў і дапамагаюць уласнымі высокаякаснымі драўлянымі вырабамі аформіць іх канчатковы выгляд.

Чакаем тады, калі м/с «Гайнаўка» на поўную сілу сваіх рухавікоў выйдзе ў мора.

В. Р.

ПІСЬМАНОСЕЦ

Пісьманосца ў кожнай вёсцы спатыкаюць як добрага сябра. Ён дастаўляе весткі ад дзяцей і сваякоў, якія знаходзяцца на вучобе ці працы ў далёкіх гарадах. Ён прыносіць газеты і часопісы, пасылкі і паведамленні. Казімір Васілеўскі мае штодзённую 26-кіламетровую трасу, якую з поўнай торбай паштовага матэрыялу аб'язджае матацыклам. Дастаўляе людзям ён 30 «Ніваў», 37 экз. «Беластоцкай газеты», 90 экз. «Аграхіміі» і, вядома, шмат іншых газет, а таксама 180—200 лістаў. 2-га кастрычніка быў у яго працы маленькі юбілей — 10 год працы на пошце ў Бабіках (Сакольскі павет).

Тэкст і фота: М. Хмялеўскі

Беларуская ЛІТАРАТУРА — Аляксандр Баршчэўскі

Перыяд Вялікага княства Літоўскага

УСПАМІНЫ, ДЗЁННІКІ, ЗАПІСЫ — ЧАСТКА І

Фёдар Еўлашэўскі (1546—1604). Быў адным з цікавейшых людзей сваёй эпохі. Яго здольнасці не разгарнуліся да канца. Заняты штодзённымі клопатамі, жыццёвай бегатнёй, толькі пад канец жыцця заняўся ён літаратурнай дзейнасцю. Вынікам гэтай дзейнасці быў «Дзённік» — твор мемуарнага жанра, своеасаблівая хроніка тых часоў, у якіх жыў аўтар. У адваротнасці да аўтара «Баркалабаўскай хронікі» Еўлашэўскі ўсе, або амаль усе прадстаўленыя падзеі звязаў з сваім жыццём, з сваімі перажываннямі і ацэнкамі.

Еўлашэўскі выводзіўся з дробнапамеснай шляхты. Паходзіў з Лехавіч Баранавіцкага павету. Бацька Еўлашэўскага быў праваслаўны. Займаў нават высокія пасты ў царкоўнай іерархіі. Сам Еўлашэўскі пасля доўгіх роздумаў адышоў ад праваслаўя. Прыйшоў да вываду, што ў тых спрэчках, якія тады агарнулі ўсю Беларусь, рацыя знаходзіцца па баку пратэстантаў. Таму пасля смерці бацькі перайшоў у лагер пратэстантаў. Аднак цвёрда стаяў на грунце рэлігійнай талеранцыі. І таму не толькі не прымушаў іншых прыняць свой пункт гледжання на рэлігійныя справы, але нават уласнай жонцы дазволіў заставацца праваслаўнай.

Еўлашэўскі не быў філосафам, ні вялікім палітычным дзеячом, ні вучоным. Меў аднак шырока адкрытыя вочы на ўсё, што дзеялася вакол яго. Пачаткова вучыўся толькі на старабеларускай мове, пасля аднак асвоіў мову польскую. Досыць павярхоўна пазнаёміўся таксама з мовай яўрэйскай. Мабыць, многа займаўся самаадукацыяй, якая разбудзіла ў ім шырокае зацікаўленне жыццём. Больш аднак цікавіўся справамі звычаёвымі, чым палітычнымі. Відаць, лічыў сябе ў справах палітычных некампетэнтным і інфармацыі на гэтыя тэмы маюць у яго творы характар рэлятыўны.

Жыццё вяло Еўлашэўскага ад аднаго вяльможы да другога, ад адной установы ў другую. Сутыкнуўся ён з многімі агульнавядомымі тады палітычнымі і дзяржаўнымі дзеячамі. Сустрэўся Еўлашэўскі і з гетманам ліфляндскім Янам Хадкевічам, і з маршалкам надворным Мікалаем Крыштофам Радзівілам, і з вядомым ужо нам украінскім дзеячом Канстанцінам Астрожскім. Не мала ведаў таксама выдатных палякаў. Часта выязджаў у Польшчу, бываў на шляхецкіх сеймах. Прыглядаўся бязглуздай балбатні і барацьбе, ды ўсё гэта стараўся запамятаць і запісаць у сэрцы.

Быў Еўлашэўскі і рахмістрам, і пaборцам падаткаў, і пасланцом вяльможаў. Найбольш аднак займаўся юрыдычнымі справамі. Бываў не толькі ў нізкіх судовых інстанцыях, але даходзіў нярэдка і ў каралеўскі суд. У 1579 годзе Еўлашэўскі як дэлегат навагрудскай шляхты быў высланы ў Варшаву на вальны сейм. Зразумела, што факт гэты быў доказам вялікага даверу да Еўлашэўскага з боку асяроддзя. Другой вялікай падзеяй у жыцці Еўлашэўскага быў яго ўдзел у апрацоўцы трэцяй рэдакцыі «Літоўскага статута». Гэта, несумненна, былі ўрачыстыя, святочныя факты з жыцця Еўлашэўскага. Штодзённым хлебам яго жыцця была праца ў Навагрудскім судзе, дзе Еўлашэўскі займаў пасаду падсудка. Не была гэта благая пасада. Кандыдатаў на яе высоўвалі павятовыя шляхецкія сеймы. Такога кандыдата пасля павінен быў зацвердзіць польскі кароль. Еўлашэўскага кароль зацвердзіў. Цэлы шэраг гадоў выконваў ён гэтую функцыю. Галоўнай мэтай сваёй дзейнасці лічыў справядлівасць і дапамогу пакрыўджаным. На пасадзе навагрудскага падсудка застала Еўлашэўскага смерць. На шчасце, Еўлашэўскі паспеў напісаць свой твор — «Дзённік», дзякуючы якому ўвайшоў у гісторыю беларускай літаратуры.

Еўлашэўскі быў тыповым прадстаўніком сваёй супярэчлівай эпохі. Яго ўнутраны свет быў акрэслены мараллю, звычаёвасцю, прывычкамі дробнашляхецкага асяроддзя.

Ужо хаця б з факту прыналежнасці Еўлашэўскага да пратэстантаў можна было б зрабіць вывад, што быў ён рацыяналістам. Тым часам, знаёмячыся з яго творам, знаходзім рад фактаў, якія пацвярджаюць або апраўвяргаюць гэтую думку.

Еўлашэўскі верыў у рэальнасць розных цудаў і незразумелых з'яў. Зрэшты, у гэтым, мабыць, праяўляліся паэтычныя схільнасці натуры Еўлашэўскага. Сапраўдны паэт незалежна ад характару свайго погляду заўсёды будзе бачыць у існуючым свеце ірацыянальныя элементы. Калі б свет не меў таямнічасці і загадак, калі б не было ў ім зманлівых завулкаў і міражных лугоў, на якіх пасвяцца коні паэтычнай фікцыі, тады не было б увогуле ні паэзіі, ні паэтаў.

Вяртаемся аднак да Еўлашэўскага. Свой твор напісаў ён у апошні перыяд свайго жыцця. Не быў тады маладым чалавекам. У той час людзі ў шасцідзесяцігадовым узросце лічыліся людзьмі вельмі старымі. Узрост аўтара, несумненна, пакінуў след у творы.

«Дзённік» Еўлашэўскага — твор многапраблемны. Яго тэматыка будзе прадметам характарыстыкі праз тыдзень.

ФРОНТАМ ДА ВЁСКІ

Пастановы VII і VIII пленумаў ЦК ПАРП адкрылі не толькі для прамысловасці, але і для сельскай гаспадаркі новыя магчымасці развіцця.

Характэрнай для падзеяў пасляснежаньскага перыяду з'яўляецца нязвыклая аператыўнасць кіраўніцтва партыі і ўраду. У чэрвені гэтага года X пленум ЦК ПАРП паставіў заданне землеўпарадкавання і змен, якія б стымулявалі развіццё сельскай гаспадаркі, а ўжо 26 кастрычніка Сейм прыняў сем законаў, якія служаць рэалізацыі гэтай мэты.

У гэтым нумары «Нівы» распачынаем цыкл артыкулаў пад супольным загалоўкам «Фронтам да вёскі», у якіх пазнаёмім нашых чытачоў з асноўнымі правіламі гэтых законаў.

форме натарыяльнай. На практыцы сяляне часта самі спісвалі гэткія ўмовы, умову нярэдка пацвярджаў солтыс або прэзідыум грамадскай рады нарадовай. Неаднаразова тыя, якія купілі зямлю паводле гэткай умовы, аплочвалі за яе падаткі. Аднак зямля гэта не з'яўляецца іх уласнасцю. Здаралася, што той, хто на падставе гэткай прыватнай умовы зямлю прадаў, або яго наследнікі патрабавалі звароту зямлі. Яны асталіся ўласнікамі і мелі права зямлю адабраць, або прадаць яе іншаму умовай натарыяльнай.

Распаўсюджаны таксама быў добраахвотны падзел спадчыннай гаспадаркі. Пасля смерці бацькі дзеці дзялілі паміж сабой яго гаспадарку і карысталіся з атрыманых у выніку гэтага падзелу ўчасткаў. Аднак уласнікамі гэтых участкаў яны не былі, бо паводле закону важным з'яўляецца падзел, праведзены праз суд, або ў форме натарыяльнай умовы. Усе гэтыя праблемы вы-

УРЭГУЛЯВАННЕ ЎЛАСНАСЦІ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

Часта бывае на вёсцы такая сітуацыя, калі селянін карыстаецца зямлёй дзесяткі год, а не з'яўляецца ўласнікам гэтай зямлі. Гэта становішча ўзнікае перш за ўсё ў выніку нефармальнага продажу, замены, даравання і падзелу спадчыны. Справа ў тым, што зямлю можна прадаць, замяніць або дараваць толькі ўмовай, заключанай у

рашае закон аб урэгуляванні сельскіх гаспадарак. Ва ўсіх вышэй апісаных выпадках, калі зямля знаходзілася ў самастойным уладанні селяніна, у дзень 4 лістапада яна пераходзіць на яго ўласнасць. Гэта значыць, што калі 4 лістапада не ўладаў зямлёй, не атрымае на аснове гэтага закону ўласнасці нават тады, калі прыватная ўмова прода-

жу або падзел спадчыны праведзены значна раней перад гэтай датай.

Здараецца аднак, што селянін карыстаецца зямлёй без ніякай умовы. Прыкладна хтосьці выехаў з вёскі, а з зямлі карыстаецца сусед або сваяк. У гэтых выпадках, калі селянін карыстаўся з зямлі прынамсі пяць год, ён становіцца ўласнікам зямлі. Аднак, калі хто захапіў зямлю бяспраўна, супраць волі ўласніка, набывае ўласнасць гэтай зямлі пасля дзесяці год.

Ва ўсіх вышэй апісаных выпадках набыццё ўласнасці наступае без абавязкаў заплаты. Толькі тады, калі хто купіў зямлю прыватнай умовай (не ў форме натарыяльнай), але не заплаціў дамоўленай цаны, уласнік зямлі можа дамагацца яе заплаты.

Вышэй пададзеныя правілы не адносяцца да зямлі, якая з'яўляецца ўласнасцю дзяржавы, чужаземцаў і рэлігійных арганізацый. Гэта значыць, што купіць зямлю ад дзяржавы, рэлігійных арганізацый або чужаземца, ці замяніць з імі зямлю можна толькі ў форме натарыяльнай, а ўмовы прыватныя не ствараюць асноў да набыцця ўласнасці на аснове закону аб урэгуляванні ўласнасці сельскай гаспадаркі. А што да дзяржаўнай зямлі, то набыць яе дзякуючы доўгагадоваму карыстанню — немагчыма.

Калі супроць селяніна, які згодна з законам набывае ўласнасць зямлі, ёсць ужо правамоцнае рашэнне суда, але да 4 лістапада яшчэ не выканана, рашэнне выканана быць не можа.

В. Склубоўскі

Грамадскі дзеяч

Прафесія настаўніка з'яўляецца адной з найбольш адказных прафесій. Настаўнік выхоўвае будучага грамадзяніна, уплывае на фарміраванне яго характару. Іван Аляксеюк працуе ўжо 20-ы год настаўнікам. У 1952 годзе, закончыўшы педагагічны ліцэй, прыехаў на Сакольшчыну і працаваў спачатку ў Паўночным Востраве, пасля ў Новым Востраве. Зараз ён узначальвае васьмікласную школу ў Гуранах. З'яўляецца ён чулым таварышам, лепшым дарадчыкам маладых калег па рабоце, заўсёды яны знойдуць у яго і дапамогу, і падтрымку, і добрую параду.

Педагагічнае майстэрства, шырокая эрудыцыя Івана Аляксеюка, творчы падыход да вырашэння стаячых перад школай задач, няспыннае ўдасканальванне свайго ідэйнага і прафесіянальнага ўзроўню, любоў да дзяцей і ўменне да іх падыйсці, — усё гэта гаворыць аб ім як аб добрым педагогу і добрым кіраўніку школы.

Іван Аляксеюк з'яўляецца таксама мясцовым грамадскім дзеячом. Выбраны ён сакратаром грамадскага камітэта ПАРП. Прысвячае ён шмат часу на выконванне гэтай ганаровай функцыі.

Па яго ініцыятыве адбыліся супольныя пасяджэнні КГ з прэзідыумам ГРН і камітэтам ЗСЛ, на якіх абмяркоўваліся дырэктывы партыі на VI з'езд. Да кожнай вясковай партыйнай арганізацыі прыдзелены члены КГ, якія супольна з ПОП распрацавалі план прапагандысцкай працы перад і пасля з'езду ПАРП.

Іван Аляксеюк таксама вядомы дзеяч БГКТ. Некалькі разоў быў ён членам Галоўнага праўлення. Ужо шмат часу як член сакольскага праўлення аддзела прыкладна выконвае ўсе ўскладаемыя на яго абавязкі. Па прапанове Беларускага таварыства Рада Дзяржавы ў 1965 годзе за дзейнасць у БГКТ узнагародзіла Івана Аляксеюка Сярэбраным крыжам заслугі.

У гуранскай школе выкладаецца беларуская мова. Кіраўнік школы намагаецца, каб як найбольш дзяцей яе вывучала. У яго ёсць свае дзеці — школьнікі, і іх адносіны да роднай мовы сведчаць аб адносінах да яе роднага свайго бацькі і таксама маці, якая з'яўляецца настаўніцай у гэтай школе. Аляксеюкі заўсёды прычыняюцца да таго, каб у мастацкую самадзейнасць школьнікаў уплятаць беларускі рэпертуар.

М. Хмялеўскі

Фота Цаф — Сянько

БЛІЖЭЙ ГАСПАДАРА - ВЫТВОРЦЫ

Хтосьці нядаўна палічыў, што беластоцкі гаспадар затрачвае на працягу года каля 40 дзён, каб уладзіць справы на прадпрыемствах і ва ўстановах, звязаных з яго сельскагаспадарчай прадукцыяй.

Усім вядома, што шмат часу гаспадар затрачвае на продаж сваёй прадукцыі. Востра гэта выглядае цяпер, калі тавараабарот кожнай амаль гаспадаркі расце на вачах. І на колькі ў скупцы будзе ўзрастаць абслуга гаспадара, на столькі зменшыцца лік затрачаных дзён гаспадара.

Адной з форм хуткай абслугі гаспадара павінен быць непасрэдны адбор яго прадукцыі з гаспадаркі. У апошні час вельмі папулярызуецца т. зв. «трохтаноўка». Гэтая форма заключаецца ў тым, што ў выпадку, калі гаспадары данай вёскі на даны дзень маюць падрыхтаваных тры тоны збожжа на продаж, дык скупуючы прысылае на месца грузавы самаход, які забірае гэтае збожжа. Такая форма скупкі вельмі падабаецца гаспадарам. Тым часам у некаторых мясцовасцях ГС не вельмі ахвотна выкарыстоўваюць гэтую форму, апраўдваючыся недахопам

транспарту і іншымі аб'ектыўнымі цяжкасцямі.

Цікавіўся я справай недахопу транспарту і са здзіўленнем даведаўся, што сельскагаспадарчыя гурткі і МБМ толькі чакаюць запатрабавання. Значыць, транспарт ёсць. Дык «дзе ж закапана сабака»?

Нельга запярэчыць, што 30 працэнтаў «трохтановак» у ваяводстве атрымана пры дапамозе гэтага ж транспарту. Аднак, з другога боку, у ВЗГС прызнавалі рацыю, што не ўсюды і не ўсе ГС-ы выкарыстоўваюць транспарт сельгасгурткоў дастаткова. Звязана гэта з фактам, што транспартныя паслугі сельгасгурткоў на многа даражэйшыя, чымсьці іншых установ, а ПЗЗ (Паньствовэ заклады збожовэ) не звяртае розніцы цаны ГС-у. Справа гэта не толькі таму істотная, што спулдзельчасць разлічваецца на аснове прыбытку і што частка гэтага прыбытку заўсёды прыдзяляецца на новыя інвестыцыі. Мала таго, паказчык прыбытку данай спулдзельні з'яўляецца асновай прэміі працуючых тут людзей.

Факт, што гаспадара не цікавяць унутраныя справы двух установ, якія павінны абслугоўваць гаспадара. І, як інфармавалі мне адказныя работнікі спулдзельчасці, форма «трохтановак» будзе развівацца. Адно толькі незразумелае, а другога баюся. Менавіта незразумела, чаму ж такі дарагі транспарт сельгасгурткоў і МБМ, калі, напрыклад, вядома, што капітальныя рамонты трактараў у нашым ваяводстве таннейшыя на 4.543 зл., чым у краіне. Баюся, што сельгасгурткі проста хочуць зарабіць на гэтым (у гэтым выпадку ад ГС-аў). Разумею, заробак, які выводзіцца з іншых установ, не звязаных з абслугай гаспадара, але ў даным выпадку і сельгасгурткі, ГС-ы і МБМ, створаны для абслугоўвання гаспадароў і павінны дагаварвацца і мець прапарцыянальную адказнасць за добрую якасць гэтых паслуг.

«Трохтаноўкі» не вырашаюць справы. Многія гаспадары надалей будуць прывозіць збожжа на склады фурманкамі, а тут таксама трэба чакаць. Зараз спулдзельні прыступілі да апрацоўкі адпаведных графікаў. Аднак толькі стварэнне графікаў не вырашае поўнасцю справы. Да гэтых графікаў павінны дапасавацца гаспадары. А гаспадары дапасуюцца тады, калі спулдзельчыя прадстаўнікі пракансультуюцца і атрымаюць апрабату гэтых графікаў.

Адным словам: бліжэй гаспадара-вытворцы!

Аляксей Карпюк

ТППР на Гайнаўшчыне

Нядаўна адбыўся ў Гайнаўцы з'езд Таварыства польска-савецкай дружбы (ТППР), на якім была падсумавана дзейнасць гэтай арганізацыі ў Гайнаўскім павеце за мінулы двухгадовы перыяд і накрэслены план працы на бліжэйшыя гады. Зараз на Гайнаўшчыне дзейнічае 44 гурткі ТППР на прадпрыемствах і 13 гурткоў у школах. Налічваюць яны 5308 членаў. Найлепшымі гурткамі з'яўляюцца гурткі пры Гайнаўскім прадпрыемстве драўніннай прамысловасці (ГЗПД), пры Інстытуце доследаў над млекакормячымі ў Белавежы, пры тамажні ў Чаромусе, пры пачатковай школе ў Нараўцы і пры пачатковых школах № 1 і 2 у Гайнаўцы.

Удзельнікі з'езда адзначылі, што на Гайнаўшчыне вялікім зацікаўленнем карыстаюцца сустрэчы з савецкімі воінамі, журналістамі і г.д. Засцярогі былі адносна таго, што замала дэманструецца савецкіх кінафільмаў, замала бывае сустрэч з савецкімі акцёрамі, мастацкімі калектывамі і г.д.

Падчас працы з'езда найактыўнейшыя грамадскія дзеячы: Мікалай Суліма, Кастусь Грыц, Аляксандр Самойлік і Мікалай Карпюк былі ўзнагароджаны залатымі адзнакамі ТППР. Дыпломы атрымалі Пётр Гіншт, Мікалай Блізнюк і Ніна Хмель.

На заканчэнне з'езда было выбрана новае праўленне павятовага аддзела ТППР у наступным складзе: Мікалай Самоцік — старшыня, Мікалай Суліма і Эдвард Маркевіч — намеснікі старшыні.

(яц)

СЭНС ЖЫЦЦЯ, СЭНС БАРАЦЬБЫ

«Сэнс жыцця» — гэта адна з апошніх кніжак Аляксандра Амільяновіча, якую летам 1971 года выпусціла ў свет выдавецтва Міністэрства нацыянальнай абароны. Ужо сам загаловак наводзіць на думку, што ў гэтай кніжцы аўтар разглядае справы нештодзённыя, справы крайняга, канчатковага характару. Адзін з герояў гэтай кніжкі, партызан-канспіратар, гаворыць сваёй каханай дзяўчыне: *«Сэнс твайго жыцця — гэта абавязак, які выконваеш...»* А дзяўчына вымушана была прыкідвацца немкай, запісалася ў фольксдойчы, на вачах даўнейшых сваіх знаёмых дэманстрацыйна хадзіла пад ручку з найбольш заўзятымі гітлераўскімі катамі, як перакладчык прысутнічала ў час катаванняў... Зненавідзелі яе людзі, якіх яна кахала, якім па-свойму дапамагала. Дайшло да таго, што ў яе — стойкую падпольшчыцу — з-за вугла стралялі нейкія антыфашысты. І яна ўсё гэта вымушана была сцярпець. Ды не толькі яна адна. Пра сапраўдную ролю Галіны ў логаве ворага ведала ледзь некалькі чалавек з падполля. І яны не перажылі вайны. А Галіна... У памяці тых, хто яе ведаў, яна асталася як здрадніца, як паршывая авечка... Уявіце, калі ласка, яе трагічнае становішча, яе горкі лёс. Можна да смерці крычаць: я не вінівата, я змагалася! Хто паверыць?

У падобным духу напісаны амаль усе іншыя апавяданні, якія змешчаны ў гэтым зборніку. Ёсць іх разам 18. Па свайму характару яны тыпова «амільяновічаўскія». Аўтар перш за ўсё намагаецца стварыць атмасферу «дакументальнасці», каб чытач мог без хістанняў паверыць, што тое, пра што ідзе гутарка, сапраўды здарылася, а здарэнне праходзіла менавіта так, як апісаў Амільяновіч. Тэарэтыкі літаратуры гавораць, што гэта *верыстычны падыход да тэмы.* І трэба адзначыць, што гэты «верыстычны» падыход да тэмы Аляксандр Амільяновіч прымяняе пасняхова. Нават у тых апавяданнях, у якіх непасрэдна не адклікаецца да архіўных дакументаў, удаецца яму стварыць уяўленне суровай аўтэнтычнасці.

У зборніку «Сэнс жыцця» ён таксама астаецца верны адной сваёй *вялікай* ваеннай тэме. У яго няма герояў, якія спакойна — як учора, так сёння і заўтра — перажоўваюць хлеб свой надзённы. Але няма таксама падзей надта ж вялікіх, запісаных у гістарычных хроніках, праслаўленых удзелам вядомых палітыкаў. Яго героі змагаюцца заўзята і самаахвярна, але іх змаганне здзяйсняецца найчасцей далёка ад людскіх вачэй.

Возьмем для прыкладу гэтага рабочага-чыгуначніка, які пасля мабілізацыі ў 1939 годзе папаў у гітлераўскі палон, а пасля ўцёкаў — у адзіночку на станцыі Кенігсберг — узарваў некалькі варожых эшалонаў з гаручым і зброяй, каб потым закончыць жыццё на гільятыне ў тым жа Кенігсбергу. Вось як той польскі разведчык, які ў Элку сярод гітлераўцаў сам прытвараўся членам партыі. Як той манцёр з Граева, які ўмела раскрыў тайну «аўтамабіля смерці», што перавозіў на расстрэл ваеннапалонных розных нацыянальнасцей з лагераў у мясцовасці Богушы. Як урэшце Вацлаў Куберскі, які цэлы міжваенны час, калі не сядзеў у турме, дык змагаўся ў падполлі, які ў час акупацыі стаў савецкім партызанам і выконваў найбольш складаныя баявыя заданні разведчыка і які загінуў ад куль польскіх нацыяналістаў.

Вось тут закранулі мы яшчэ адну надзвычай важную рысу гэтай кніжкі Аляксандра Амільяновіча. Яна вельмі пераканаўча адлюстроўвае сапраўднае, інтэрнацыянальнае сяброўства, якое між польскім і савецкімі народамі замацоўвалася ў заўзятай барацьбе супраць супольнага лютага ворага. Найбольш цвёрдае сэрца не застанецца спакойным пасля прачытання апавядання «Корчляшчыны» — пра польскую дзяўчыну, якая пайшла на смерць, а не выявіла, дзе хаваецца савецкі лётчык. Тут таксама можна было б прыгануць апавяданне «Тайна прускага лесу» і некаторыя іншыя.

Таму гэтая кніжка адзначаецца высокімі выхаваўчымі якасцямі, вучыць яна, што дабро агульнае, дабро Айчыны, трэба заўсёды ставіць вышэй ад сваіх прыватных спраў.

Віктар Рудчык

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

Працяг спіску беларускіх кніг, якія можна набыць у беластоцкай кнігарні на вуліцы Кілінскага:

Дубоўка Уладзімір, «Казкі», Мінск 1968, стар. 336, цана 5 зл. 70 гр.

У. Дубоўка — сучасны паэт старэйшага пакалення — у гэтай кнізе прапануе чытачам паэтычныя апрацоўкі беларускіх народных казак, легенд і паданняў. Яны ў дасканалай паэтычнай форме знаёмяць з багаццем беларускага фальклору, вучаць, выхоўваюць, фарміруюць характар і светапогляд.

Рэкамендуем моладзі, настаўнікам і ў школьныя бібліятэкі.

Алешка Антон, «Дарогі без слядоў», Мінск 1969, стар. 328, цана 5 зл. 60 гр.

Займальны раман пра лётчыкаў. Яго героі — савецкія лётчыкі-знішчальнікі і іх французскія сябры па зброі з палка «Нармандыя». Гэты полк ваяваў у час апошняй вайны разам з савецкімі воінамі. Аўтар расказвае пра гераізм лётчыкаў, іх баявыя подзвігі і міжнародную дружбу гэтых смелых людзей.

Рэкамендуем усім маладым людзям, якіх захапляе лётная справа.

Пташнікаў Іван, «Тартак. Лонва», Мінск 1970, стар. 432, цана 8 зл. 70 гр.

У кнігу ўвайшлі дзве аповесці: «Тартак» напісаная ў 1968 годзе, і «Лонва», напісаная ў 1965 годзе. Іван Пташнікаў — таленавіты і плённы беларускі празаік сярэдняга пакалення. Амаль усе яго творы адразу пасля выхаду на беларускай мове былі перакладзены на рускую мову і выдадзены масавым тыражом. У аповесці «Тартак» — дасканалай па майстэрству — аўтар расказвае аб трагічным лёсе адной з беларускіх вёсак у час апошняй вайны. У аповесці «Лонва» знаходзім вобразы адбудовы Беларусі пасля вайны.

Рэкамендуем усім любіцелям беларускай прозы.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

Мы ўжо паведамлялі аб адкрыцці ў Брэсцкай крэпасці мемарыяльнага комплексу. Днямі атрымалі мы спецыяльны матэрыял з гэтай урачыстасці:

Над бетоннымі плітамі плошчы цырыманіялаў, над руінамі Брэсцкай цытадэлі ўзнёсся стаметровы штык з нержавеючага металу як сімвал мужнасці тых, хто да апошняй кроплі крыві астаўся верны воінскаму абавязку. Ля падножжа штыка-абеліска пахаваны астанкі герояў, якія баранілі крэпасць над ракой Бугам.

Амаль у цэнтры крэпасці ўзнімаецца галоўны манумент — на фоне разгорнутага баявога сцяга высечана галава салдата. Позірк яго суровы і рашучы. Гэты маналіт-сімвал непакорнасці, мужнасці і стойкасці воінаў Савецкай Арміі. Рэльефы на другім баку манумента адлюстроўваюць баявыя эпізоды тых памятных дзён.

Крыху далей, на беразе ракі Мухавец устаноўлена скульптурная кампазіцыя «Смага». Прыціскаючыся да зямлі, баец паўзе да ракі, каб дастаць хоць кроплю вады для дзяцей і раненых. Тут адлюстраваны адзін з найбольш трагічных эпізодаў барацьбы — надта многім у тыя дні глыток вады каштаваў жыццё.

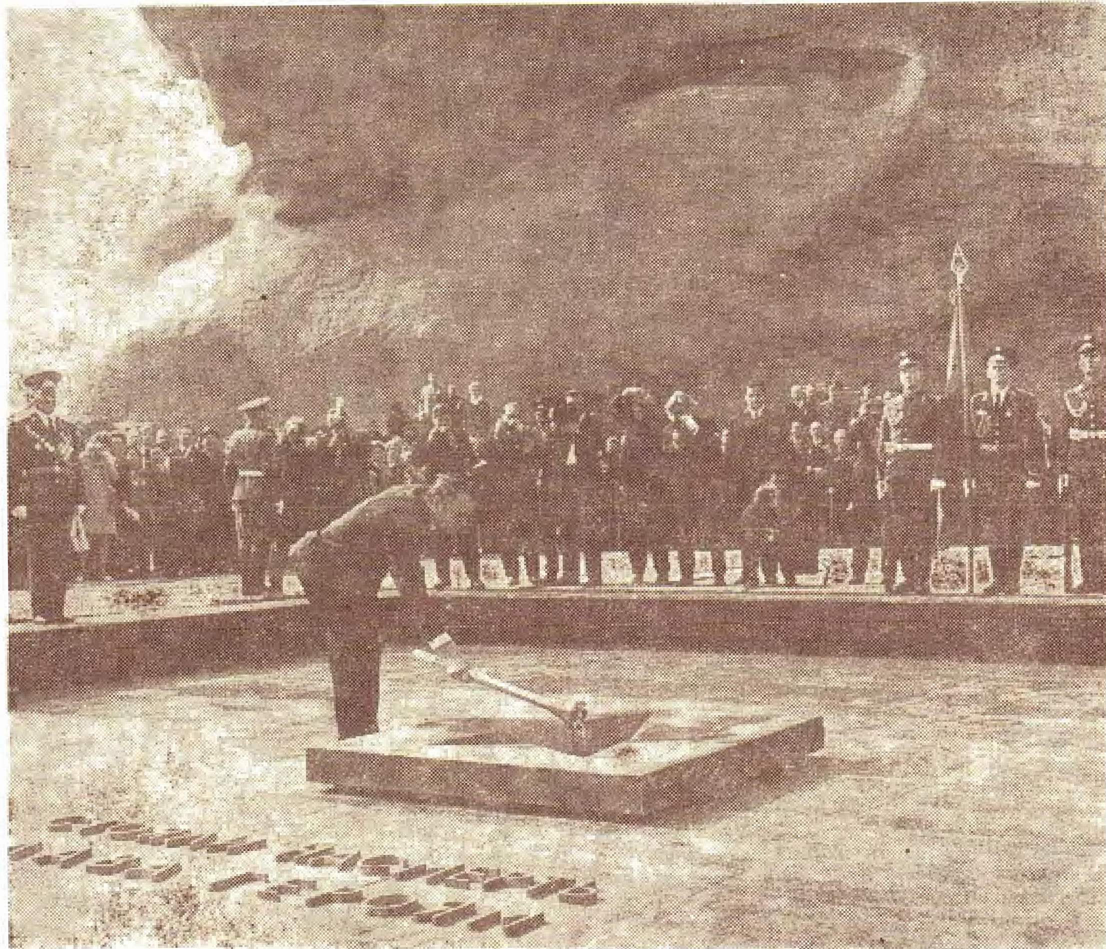
Не вянуць кветкі ў салдацкай касцы. Іх штодзённа прыносяць сюды шматлікія наведвальнікі.

Але асабліва шматлюдна было 25 верасня 1971 года ў дзень урачыстага адкрыцця мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой». Сярод ганаровых гасцей — удзельнікі абароны цытадэлі над Бугам, кіраўнікі партыі і ўраду рэспублікі, дэлегацыі гарадоўгерояў, Украінскай ССР, абласцей Беларусі, Люблінскага ваяводства ПНР, Валынскай вобласці, розных міністэрстваў, ведамстваў і арганізацый.

...Гарыць ля падножжа галоўнага манумента вечны агонь, плыве ўрачыста-жалобная мелодыя «Мрояў» Шумана над дарожкамі з чырвонага асфальту, над руінамі, парослымі маладымі дрэўцамі, над усёй крэпасцю.

Легендарная цытадэля над Бугам стаіць у вечнай варце мужнасці, расказваючы ўсяму свету аб веліччы духа савецкіх людзей, іх стойкасці і ўпэўненасці ў справядлівасці сваёй барацьбы.

Э. Трыгубовіч, фота аўтара

Кандыдат у члены Палітбюро ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП Беларусі П. Машэраў запальвае Вечны агонь мемарыяльнага кампляксу «Брэсцкая крэпасць-герой».

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ХУТКА І СМАЧНА

Напрыклад, прыйшлі да вас нечаканыя госці і вы не падрыхтавалі на гэтую аказію нічога канкрэтнага. Славянская ж гасціннасць абавязвае госця пачаставаць чым хата багата. Дык шукаем, што ёсць у хаце і на хуткую руку робім, так сказаць, «аварыйныя», але смачныя патравы.

МАКАРОН З САСІСКАМІ

Ваду ў каструлі закіпяціць, пасаліць, усыпаць гатовы макарон (ён звычайна бывае ў хаце). Пакуль варыцца макарон, патэльню ставім на агонь. Кладзем на патэльню лыжку масла або маргарыны, уліваем які-небудзь таматны соус (напрыклад, «кечуп»). Калі няма соусу, дык можна ўзяць таматны канцэнтрат і развесці яго вадой. У сезоне, калі ёсць недарагія свежыя памідоры, дык можна іх дробна нарэзаць і палажыць на патэльню ў гарачае масла, пасаліць, памешваць, пакуль аж маса не стане густою. Тады ўліваем на патэльню з памідорамі ці соусам смятану (прыблізна паўшклянкі на слоічак соусу). Яшчэ дадаем крыху цукру і добра вымешваем. Атрыманы соус павінен закіпець.

Сасіскі (парукі) рэжам на кавалачкі ўпоперак і кладзем у соус. Пільнаваць трэба, каб соус з сасіскамі не прыгарэў. Таму лепш зрабіць маленькі агонь.

Як толькі макарон зварыцца, адцэджваем яго і, каб не склеіўся, паліваем халоднай вадой. Выкладаем макарон на талерку і паліваем соусам з сасіскамі.

Падрыхтоўка гэтай патравы не зойме вам больш, як 20 мінут.

ПАЛЯНДВІЦА З СЫРАМ

Другое, даволі добрае блюда, хаця надзвычай простае і хуткае ў падрыхтоўцы, можна падаць у якасці гарачай патравы нават на імянінах.

На кожную порцыю трэба ўзяць два скрылёчкі свіной вяндзонай палянвдіцы і адзін скрылёчак вяндзонага жоўтага сыру. Усе гэтыя тры скрылёчкі спалучыць збітым яйцом так, каб сыр быў у сярэдзіне. Так спалучаныя порцыі памачыць у збітым яечку і ў молатых сухарах. Калі падрыхтуеце ўсе порцыі, трэба падсмажыць іх з абодвух бакоў на моцна разагрэтым тлушчы. Можна падаваць гэтую патраву з салатам або з булкай і зелянінай.

Калі вы вырашыце падаць гэтую патраву на імянінах, дык бульбы да яе падаваць не варта. Варта затое палажыць кожную порцыю на лісток зялёнага салату. Можна да гэтага дадаць яшчэ цёплы зялёны гарошак.

І абавязкова — вытраўнае (сухое) віно.

Гаспадыня

ГЮНТЭР ЛЕЙС

Калі-нікалі я вяртаўся ў піўны бар Бюргербрау. Нарэшце, дзесьці каля шасцідзесятага года я адшукаў Марыю Штробль, пажылую жанчыну, якая пачала працаваць афіцыянткай у бары ў 1930 годзе. У той вечар 8 лістапада яе параніла пры выбуху. Гэта жанчына расказала мне тое ж самае, што расказвала ў гестапа.

— Я часта бачыла Георга Эльзера ў нас у тое лета і восенню. Я звярнула на яго ўвагу таму, што апранут ён быў дрэнна і яшчэ таму, што заўсёды заказваў таннае рабочае меню і не браў нічога выпіць. Падумаць толькі, прыходзіць у Бюргербрау і нічога не піць.

Эльзер еў свой абед на заніжаных цэнах і падрабязна распытваў Марыю Штробль аб маючай адбыцца партыйнай сустрэчы 8 лістапада. Яго цікавасць не здзіўляла Марыю. Як старому работніку ёй па традыцыі давяралі прыслужваць за столікам фюрэра, і наведвальнікі часта распытвалі яе аб закулісной падрыхтоўцы да гэтых урачыстасцей. Яна расказала Эльзеру ўсё, што ведала, уключаючы падрабязнасці аб варце.

Звярнула ўвагу Штробль і на тое, што гэты бедна апрануты наведвальнік вельмі любіў жывёлу. Ён часта прасіў у яе косткі, мясныя адходы. Ён браў іх з сабой і аддаваў сабакам начнога вартаўніка, якіх днём трымалі на вуліцы, у загоне.

Марыя дапамагла мне адшукаць другога ветэрана Бюргербрау — Антона Пейрла, метрдатэля піўной залы з 1939 годзе. Ён расказаў мне адзін эпізод.

Аднойчы ноччу, калі бар быў даўно ўжо закрыты, начны вартаўнік выйшаў у вялікую галоўную залу з калонамі са сваім сабакам Аяксам. Зала была цёмная, пустая і ціхая. Без усялякай бачнай прычыны Аякс пабег наверх, на цёмную галерэю, што праходзіла вакол залы, і спыніўся там, прынюхваючыся, узбуджаны. Вартаўнік там нікога не знайшоў, але занепакоіўся і паклікаў Пейрла. Абодва яны з сабакам зноў вярнуліся на галерэю.

— Мы дайшлі да апошняй прыступкі, — успамінае Пейрл, — і толькі тады ўбачылі чалавека. Аякс скакаў вакол яго і віляў хвастом. Чалавек быў, здавалася, у стане шоку.

Пейрл спытаў у невядомага, што ён робіць у зале. Той замармытаў нешта пра боль у каленях. Ён прыйшоў сюды, каб паправіць перавязку. Пейрл заважыў, што ў яго распараджэнні было колькі хочаце іншых, больш асветленых памяшканняў у Бюргербрау, і спытаў, чаму гэты чалавек выбраў такое непадыходзячае месца. Незнаёмец прамармытаў штосьці пра вялікую колькасць народу.

— Урэшце, — сказаў Пейрл, — я запатрабаваў, каб ён спусціў штаны і паказаў перавязку. Калені ў яго былі сапраўды забінтаваны.

Зрабіўшы вывад, што незнаёмец проста бясшкодны дзівак, Пейрл адпусціў яго. Той знік у мюнхенскай начы. Пазней, калі на допыце ў гестапа яму паказалі фатаграфію, Пейрл даведаўся, што нязграбнага незнаёмца звалі Георг Эльзер.

Я шмат разоў бываў у Бюргербрау і аглядаў вялікую залу. Я адзначыў, што калоны, якія падтрымліваюць дах, падтрымліваюць таксама і галерэю. Калі чалавек хацеў тайна падкласці бомбу ў дну з калон, ён мог ажыццявіць гэта, зрабіўшы дзірку ў ёй у тым самым месцы, дзе яна праходзіць праз падлогу галерэі. Ён мог хаваць сваю работу кожную ноч, паднімаючы і зноў ставячы на месца кавалак драўлянага карніза.

Гэта значыць, што яму трэба было працаваць, стоячы на каленях. Калі працаваць так даводзілася многія ночы, ён мог зарабіць запаленне або нагнаенне на каленях.

Такія былі факты, якія я меў.

Эльзера дапытвалі шмат разоў пасля арышту. Магчыма, дзесяткі розных паліцэйскіх і гестапаўцаў. Яго адказы, напэўна, запісвалі, друкавалі на машынцы, падшывалі да справы.

* * *

Праз такія крыніцы, як Асацыяцыя ахвяр нацызму, я паспрабаваў адшукаць былых нацысцкіх чыноўнікаў, якія маглі быць мне карысныя. Гэта было нялёгка. Кожны, хто служыў у СС, або гестапа, або яшчэ ў якім-небудзь аддзяленні нацысцкай машыны смерці, не імкнуўся абнародаваць гэты факт у пасляваеннай Германіі. Многія былыя гестапаўцы і іншыя нацысцкія каты хаваліся ў падполлі, многія з іх змянілі імёны і выдумалі сабе новыя біяграфіі. Я высачыў некалькіх, але мала хто з іх захацеў са мной размаўляць.

* * *

Мне вельмі хацелася ўзяць інтэрв'ю ў былога нацыста Альфрэда Гельмута Найока, які быў у час вайны адначасова і шпіёнам і ахоўнікам Гітлера і іншых прыбліжаных. У час Нюрнбергскага працэсу высветлілася, што ён прымаў удзел у арышце маёра Стывенса і капітана Беста — агентаў брытанскай сакрэтнай службы, якіх нацысты абвінавацілі ў арганізацыі выбуху. Неабходна было высветліць падрабязнасці арышту. Я ўскладаў вялікія надзеі на тое, што яны з'явяцца важным звяном у ланцугу фактаў.

Дапытваючыся ў былых нацысцкіх чыноўнікаў, я даведаўся, што Найок у Гамбургу. Ён не хаваўся, але пазбягаў публічнасці. Жонка яго спачатку не дазволіла мне размаўляць з ім. Я ўсё званіў ім, пакуль нарэшце не зламаў яе супраціўлення. Найок падышоў да тэлефона незадаволены, злосны, з жаданнем хутчэй адчапіцца. Я пастараўся быць пераканаўчым. Я запэўніў яго,

ТРЫБУНА чытачоў

У ГОНАР VI З'ЕЗДУ НАШАЙ ПАРТЫІ

На агульным сходзе пажарнай каманды ў вёсцы Белкі Гайнаўскага павета, які адбыўся 23 кастрычніка г.г., усе члены каманды вырашылі прыняць удзел у грамадскім чыне. Было пастаноўлена, што ў нядзелю, 24 кастрычніка г.г., выйдуць усе і адрамантуюць мосцік на дарозе з вёскі Белкі ў вёску Агароднікі. Згодна з пастановай рана выйшлі ўсе і выканалі свае абавязацельствы.

Да пажарнікаў з вёскі Белкі далучыліся аднавяскоўцы Васіль Петрашкевіч, Сцяпан Лук'янюк і Мікола Тышкевіч. Пажарнікі з Белак пастанавілі таксама грамадскім чынам выканаць два супрацьпажарныя басейны.

Тутэйшая супрацьпажарная каманда заснавалася ў лютым 1948 года. Тады ўступіла ў яе аж 27 членаў, якія добра дзейнічалі ў сваёй ваколіцы. Была ў іх ручная помпа, якую купіла вёска яшчэ да вайны. Яна і цяпер выконвае сваю ролю. У 1969 годзе дасталі пажарнікі з Белак матапомпу. Абслугоўвае яе Сяргей Краўчук. Ён вельмі добра дбае, каб было ўсё ў парадку, а за сваю добрую працу атрымаў адзнаку за выслугу гадоў і «Узорны стражак».

Усе члены супрацьпажарнай каманды атрымалі адзнакі за выслугу XX, XV і X гадоў, 6 членаў атрымала адзнакі «Узорны стражак» і 2 члены атрымалі бронзавыя медалі «За заслугі для пажарніцтва».

Цяпер прэзасам добраахвотнай каманды ў Белках з'яўляецца Мікалай Лук'янюк, а начальнікам Косця Нікіцюк. Трэба пажадаць, каб споўніліся пастановы пажарнікаў з вёскі Белкі, каб яны пры ўдзеле жыхароў выканалі супрацьпажарныя басейны. Таксама трэба пажадаць солтысу вёскі Белкі Аляксандру Раеўскаму, каб ён смялей прыступаў да грамадскіх чынаў са сваімі пажарнікамі.

«Ярош»

ВЯЛІКАМУ КАСТРЫЧНІКУ

6 лістапада г.г. у Старым Корніне адбылася акадэмія, прысвечаная 54-ай гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі. Даклад прачытаў сакратар ГК ПАРП тав. Янка Дарашук. Затым адбылася мастацкая частка ў выкананні вучняў тутэйшай школы. Мастацкая частка складалася з вершаў і песень, тэматычна звязаных з гадавінай Кастрычніка. Апошнім пунктам мастацкай часткі была п'еса «Пярэстая красуля», якую падрыхтавала Аляксандра Сегень.

(В. С.)

МАЛАДЫЯ ФІЛАТЭЛІСТЫ

У беларускім ліцэі ў Бельску ўжо другі год існуе філатэлістычны гурток. У ім 21 вучань. Старшынёй гуртка з'яўляецца Васіль Сіліўко, вучань III класа. Дзякуючы гуртку нашы філатэлісты могуць здабыць навейшыя маркі, а таксама могуць вымяняць іх паміж сабою.

Янка

што за гэту інфармацыю ён атрымае грошы (а ён меў патрэбу ў грошах — разгром нацызму зрабіў яго жабраком) і што гэты кантракт вызваліць яго ад назойлівасці іншых рэпарцёраў.

Ён крыху паманежыўся і уступіў. Мы дамовіліся сустрэцца ў Гамбургу, у рэстаране, непадалёк ад порта. Гэта быў каржакаваты, хітраваты чалавек. Я спытаў у яго пра арышт Беста і Стывенса. Ён рассмяяўся.

— Іх не арыштавалі. Іх укралі.

І ён расказаў мне цікавую гісторыю. Больш як месяц гэтыя два англічаніны сустракаліся з нямецкімі агентамі ў галандскім гарадку Венло, побач з нямецкай граніцай. Абодва бакі імкнуліся вывудзіць інфармацыю ў партнёраў. Атрымалася так, што чарговую сустрэчу прызначылі на 9 лістапада, на наступны дзень пасля выбуху ў Бюргербраў.

У той дзень, 9 лістапада, начальнік СС і правая рука Гітлера, карлік Гімлер, паслаў Найока з адказным заданнем. Найоку было загадана прывесці ў Венло ўзвод эсэсаўцаў, захапіць абодвух англічан і пераправіць іх цераз граніцу ў Германію. Найок дакладна выканаў загад. Як толькі яны прыбылі ў Германію, абодвух англічан абвінавацілі ў арганізацыі выбуху ў Бюргербраў.

Пазней гісторыкі ўхапіліся за гэты факт як за доказ іх здагадкі аб тым, што Эльзер быў зброяй гестапа. Гестапа, гаварылі яны, падстроіла ўвесь гэты эпізод, старанна яго спланавала так, каб абодва брытанцы маглі быць украдзены праз дзень пасля замаху.

(Працяг будзе)

ВАРТА ЗАЦІКАВІЦЦА

Вёска Папоўка на ўсходне-паўнойнай ускраіне Блудаўскай пушчы вядомая ўсім чытачам «Нівы» са зверскай расправы, якую тут учынілі гітлераўскія акупанты. За сувязь з савецкімі партызанамі фашысты пазабівалі жыхароў, а вёску спалілі дашчэнту. Па сённяшні дзень свеціць пустэчай вясёлая з натуры ваколіца Папоўкі. Толькі нагробны камень з трагічнай датай нагадвае прахожым аб лёсе былых жыхароў гэтай прыгожай мясціны. Палі і сенажаці Папоўкі зараслі лесам. Два гады таму назад пры абмене грунтаў вёскі Пясчанікі грам. Рагач атрымаў зямлю былой Папоўкі. У гэтым годзе, карчуючы зараслі, знайшоў ён тут рэдкую знаходку — медаль з выразна захаваным надпісам стараславянскага стылю на беларускай мове і выразным адбіткам двух людскіх постацей: Аляксандра Хадкевіча і егумена супрасльскага манастыра айца Іосіфа. З другога боку медаля адбітак супрасльскай царквы.

Знаходка наводзіць на думку, што Папоўка, якая ляжала на старым тракце з Гарадка ў Супрасль, была заселена адначасова з Супраслем, а назва «Папоўка» сведчыць, што першыя яе жыхары былі духоўнага звання. Усім гэтым варта зацікавіцца музею БГКТ. Трэба таксама жалобны камень у Папоўцы прыгожа абгарадзіць і пасадзіць вакол яго дэкаратыўныя расліны. Над гэтым павінны падумаць жыхары Пясчанікаў.

Міхась Красоўскі

Дарагое Сэрцайка!

Мне 15 год. Вучуся ў пачатковай школе. Калі мне было 10 год, памерла мая мама. Засталася я з 14-гадовай сястрой і бацькам. Потым бацька ажаніўся. Усё было добра, пакуль не нарадзіўся ў іх сын, мой брат. Тады мама (г.зн. мачаха) пачала зусім інакш адносіцца да нас. Пачала нас лічыць непатрэбнымі. Сястры было лепш. Яна пайшла вучыцца на краўчыху, а потым выйшла замуж. Асталася толькі я і мой брат (па бацьку) дома. Цяпер мама вельмі дрэнна адносіцца да мяне, хацела б, каб і я выйшла з хаты. А я ж мушу скончыць школу. Калі бацька дасць мне грошы на сшыткі, дык мама адбярэ іх. Не маю таксама ў што апрануцца, ані абуцца. Бацька на рабоце, а я амаль кожны ранак мушу пераносіць такія словы: «непатрэбная», «зарабляй сама на сябе» і т.п. А бацьку дык не хачу скардзіцца, бо ён і так нічога не скажа маме за яе паступкі.

Сэрцайка, напішы, што мне рабіць, бо ўжо далей так не магу жыць. Мне вельмі цяжка жыць.

Іра з Беластоцкага павета.

Іра! Вядома, калі дзесяцігадовае дзіця астаецца без маці, гэта справа нялёгкая. Аднак тут нічога не зменіш, і трэба неяк старацца, каб усё знесці, каб так, як твая сястра — дайсці да паўналецця і арганізаваць сваё далейшае жыццё. А цяпер падумай, перадумай і свае паступкі, мо і ты, як кожная дзяўчынка ці хлопец у тваіх гадах, не раз паступаеш наперакор маці ці бацьку. Аднак, пакаральнае слова роднай маці выдаецца намнога лягчэйшым, амаль цалкам некрыўдлівым, чымсьці мачахі, хоць у сапраўднасці яно можа быць такое ж самае. Сваёй маці гэта хутка забываецца, чужой — не. Вось і ты падумай, ці твае паступкі не бываюць такімі. Маці ж твая, жанчына старэйшая, вядома, можа не раз і знервавацца, накрычаць, нагаварыць. Але і ёй жа ад цябе належыцца добрае слова.

А што датычыцца тваёй вопраткі, пагавары з бацькам. Мне здаецца, што ты трохі перабольшваеш, ты замкнулася ў сабе, бо здаецца табе, што і бацьку ты непатрэбная. Напэўна так не ёсць, бо ты ж яго дачка і маеш сваё месца ў яго сэрцы. Пастарайся знайсці з бацькам супольную мову, супольна вырашыць з ім твае праблемы, толькі не ў форме скаргаў. Ці ж можа бацька не зразумець?

Сэрцайка

ЯК РАЗГАРНУЦЬ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНУЮ ПРАЦУ

Возьмем чатыры вёскі: Стары Корнін і Мора з Гайнаўскага павета, Рэдуты і Крывяцічы з Бельскага павета. У Старым Корніне няма святліцы, аднак моладзь дзякуючы мясцовым актывістам выкарыстоўвае, калі трэба, для культурнай працы будынак мясцовай школы. Памагаюць тут таксама настаўнікі. Добра тут дзейнічаў драмгуртак. Добрыя дасягненні мае гурток ЛЗС. Зусім інакш прадстаўляецца гэтая справа ў вёсцы Мора. Ёсць тут добрая святліца, аднак моладзь неактыўная, неарганізаваная, усе намаганні павятовых улад, каб разгарнуць культурную дзейнасць, не далі добрых вынікаў. Моладзь задаволена тым, што мае, гэта значыць, святлічным будынкам і яго абсталяваннем. Ад сябе аднак не дае нічога ў развіццё культурнага жыцця. Пару актыўнейшых хлопцаў у 1971 годзе ўступілі ў крывяціцкі гурток ЛЗС.

У сяле Рэдуты, што на Бельшчыне, ёсць святліца. Сяло вялікае. Аднак культурная дзейнасць тут амаль што зусім не існуе. Пабудаваная пры мясцовай рамізе святліца выкарыстоўваецца моладдзю вельмі рэдка. Бракуе тут актывістаў і добрага арганізатара. Таксама і мясцовыя настаўнікі не памагаюць у развіцці культурнай дзейнасці.

У Крывяцічах асветна-культурную справу спалучылі з усевясковым грамадствам. І так — сельскагаспадарчы гурток прызначыў каля 50% грошай на куплю тэлевізара. У гэтым годзе прызначыў 650 залатовак для гуртка ЛЗС і БГКТ. За гэтыя грошы і за транспарт, які даў сельгасгурток, а таксама і за складчыны самой моладзі, была пабудаваная актыўнай часткай моладзі бетонная пляцоўка. Паверхня яе 90 $м^2$. Моладзь часта арганізуе тут танцы. Добра дзейнічае гурток ЛЗС. У склад яго ўваходзяць і члены БГКТ. Супольны сёлетні грамадскі чын гэтых арганізацый складае звыш 17-ці тысяч злотых. У працы над развіццём культурнай дзейнасці актыўна памагаюць члены партыі, такія, як Пятро Будка, Іван Клін, Мікалай Мураўка, Аляксей Глінка і другія.

Кароткая характарыстыка культурнай дзейнасці ў вышэй пададзеных вёсках дае магчымасць зрабіць вывад: там, дзе моладзь і старэйшыя ўмеюць знайсці супольную мову, культурна-асветная дзейнасць існуе. Выяўляецца яна ў рознай форме, дае карысць усяму сельскаму грамадству. Робіць жыццё сяла цікавейшым і «працірае» вочы тым, хто застаецца ззаду, хто адносіцца абыякава да гэтых спраў.

Ваня Кірызюк

У ШУДЗЯЛАВЕ

У чарзе да вагі.

У Шудзялаве штодзённа пункты скупкі прымаюць больш 100 тон бульбы.

З гэтай ваколіцы адпраўляецца яна часткова на Шлёнск. Прыязджаюць сюды грузавікі з Саколкі, у іх кладуць падрыхтаваныя спецыяльна мяшкі вагою ў 50 кг. Грошы за бульбу сяляне атрымоўваюць на месцы ў касе Спулдзельчага банку, які знаходзіцца побач пункту скупкі.

Тэкст і фота: М. Хмялеўскі

На пляцы пункту скупкі.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Zabawa w masakrę" (angl.) 30.XI—1.XII. „Dzień, w którym wypłynęła ryba" (grecki), 2—3.XII. „Morderca czeka na torze" (czeski), 4—5.XII.

Нараўка
„Dziki i swobodny" (angl.) „Okna czasu" (węgierski), 1—5.

Нарва
„Słoń Maruda" (angl.), „Chewsburska ballada" (rumuński), 1—5 XII.

Чыжы
„Abel twój brat" (polski), „Ch (Opowieść o Guevarze)" (włoski), 1—5.XII.

Дубічы Царкоўныя
„Cierpienia młodego Bohaczka" (czeski), „Krajobraz po bitwie" (polski) 1—5.XII.

Арэшкава
„Bokser" (polski), „Zdradzieck strzał" (radz.), 4—5.XII.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Pogromca zwierząt" (rumuński), „Pan Dodek" (rumuński) 1—5.XII.

Орля
„Fraulein Doktor" (jugosł.) „Mój pies Wulkan" (radz.), 1—5 XII.

Райск
„Daleko od słońca" (jugosł.) „100 karabinów" (USA), 1—5.XII

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Siedem razy kobieta" (włoski) 30.XI—1.XII. „Timo Rinnelt porwany" (NRD), 2—3.XII. „Motodrama" (polski), 4—5.XII.

Янаў
„Got mit uns" (jugosł.), 1—5 XII.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Film z czarującą dziewczyną" (rumuński), 30.XI.—1.XII. „Jameskes" (szwedzki), 2—3.XII. „Motodrama" (polski), 4—5.XII.

Мельнік
„Upiór z Morswille" (czeski) 30.XI.—1.XII. „Dr Crippen przed sądem" (angl.), 2—3.XII. „Próba terroru" (USA), 4—5.XII.

Мілейчыцы
„Upiór z Morswille" (czeski) 30.XI.—1.XII. „Własne zdanie" (bułg.), 2—3.XII. „Pierścień ks. Anny" (polski), 4—5.XII

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Cytadela odpowie" (bułg.) „Uwaga żółw" (bułg.-radz.), 1—5 XII.

Новы Двор
„Banda Asa Kier" (radz.) „Kardiogram" (polski), 1—5.XII.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul Wesołowskiego 1. Telefony: red naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wrzystkie placówki pocztowe i listonosze Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7315 E-3

Заява жыхароў вёскі Савінін Груд

Мы, жыхары вёскі Савінін Груд, Гайнаўскага павету, не вельмі багатыя зямельныя ўласнікі. А тут на нас зваліліся такія госці. Наша вёска ляжыць перад уездам у Белавежскую пушчу і намі зацікавіліся нашы суседзі, што жывуць у пушчы. Яны мілыя і добрыя, але гвалтоўныя. Бушуюць па нашых палях, агародах і панадворках. І апетыт у іх не як у гасцей. Па ежу ходзяць, як у рэстаран: на снеданне, абед і вячэру. Ніяк не можам гэтых гасцей выдварыць. Маюць свой рагаты гонар і не слухаюцца нас. Яны, бачыце, раўнапраўныя. Кажуць: — Мы сёння тут гаспадары, а не вы. Мы тут урадуем, а не вы. Усе сенажаці, палі і панадворкі, — кажуць яны, — належаць да нас. Таму як добра дык добра, а то паразумеся.

Хто ж тады хоча лезці на рогі! Ад гэтага нашэсця ратунку няма. Усё знішчылі: збожжа, капусту, пасевы. Дык пытаем: хто даў нашым сябрам такую вольнасць? Яны ўжо кіруюць не толькі гаспадарамі, але і надлясніцтвам. Здаецца, што хутка дабяруцца і да дырэкцыі лясоў. І будзе ў ёй сядзець свой барадаты дырэктар. Бо гаёвых і ляснічых то яны ўжо даўно падпарадкавалі сабе.

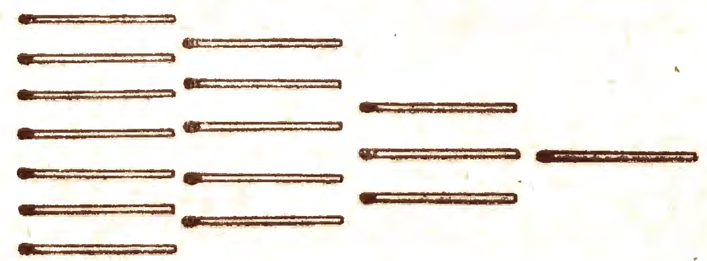
Хоць яны і нашы сябры, але мы баімося іх: могуць робры паліцьць: быкі здаровыя. А ў суд на іх не падасі, бо яны самі суддзі. Хутка дойдзе да таго, што і на вуліцу нельга будзе выйсці. Ужо ходзяць паны Зубры пад клунямі і падпільноўваюць сялян. Апанавалі яны нашы сенажаці і агароды, цяпер мы сталі іх нявольнікамі. Мы ў іх палоне! Пытаемся: як доўга будзем чакаць вызвалення ад зубрынай акупацыі?

Солтыс

Цэнтр АБС: падобныя пытанні ставяць нам і іншыя прыпушчанскія вёскі. Выйсце тут адно: агарадзіць пушчу. Мы толькі не можам зразумець, чаму лясныя ўлады не бачаць гэтага выйсця. Няма на іх добрае дубінкі!

— *Мама, хутчэй дамывай падлогу, а то ў мяне, так седзячы, ногі здранцвелі.*

Талаваломка

У кінафільме французскага рэжысёра Алена Рэнэ «У мінулым годзе ў Марыенбадзе», які атрымаў на кінафестывалі ў Венецыі першы прыз «Залаты леў», ёсць сцэна, у якой героі гуляюць у запалкі. Гэта гульня стала папулярна ў Еўропе.

І так, вазьміце 16 запалак і палажыце іх так, як паказана на рысунку: у першым радзе — 7, у другім — 5, у трэцім — 3 і ў чацвертым — 1. Кожны з гульцоў (іх двое) па чарзе мае права зняць столькі запалак, колькі хоча, але толькі з аднаго рада — нават увесь рад адразу. Праігрывае той, хто зніме апошнюю запалку. Паспрабуйце, і вы пераканаецеся, што гэта гульня не такая простая, як здаецца на першы погляд.

* * *

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: Усяго фігур 68, з іх: трохвугольнікаў — 31, квадратаў — 2, прамавугольнікаў — 8, ромбаў — 1, паралелаграмаў — 3, трапецый — 23.

— *Гэта найлепшая прыкмета халоднай зімы.*

У ГАНЕМАНА

Заснавальніка гамеапатыі Ганемана наведаў аднойчы багаты лорд і звярнуўся да яго з медыцынскай парадай. Вучоны цярпліва выслухаў падрабязны расказ аб сімптомах хваробы, потым выняў з кішэні якуюсьці бутэлечку і паднёс яе да носа лорда.

— Панюхайце, — сказаў ён, — і цяпер вы здаровы.

— Колькі гэта каштуе? — запытаўся здзіўлены лорд.

— Тысяча франкаў, — пачуўся адказ.

Лорд спакойна дастаў з кашалька тысячафранкавы білет і працягнуў яго Ганеману.

— Панюхайце, — сказаў ён, — і вам заплочана.

ПАВУК

Паклікаў Муху:
— Мілая суседка,
Вазьмі на памяць мужу
Невад-сетку.
Згадзілася. Сядзіць у сетцы
І рада б выбрацца з яе сама,
Але дарма.
Павук самазадаволена смяецца:
— Я не прасіў цябе
У сетку лезці,
Прасіў дамоў яе аднесці.

Мараль не толькі муха
зразумей:
Залезці ў сетку лёгка,
выбрацца — цяжэй.

Яўген Крупенька

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

ПАДКАЖЫ

Словы М. Гарулёва
Музыка Ю. Семянякі
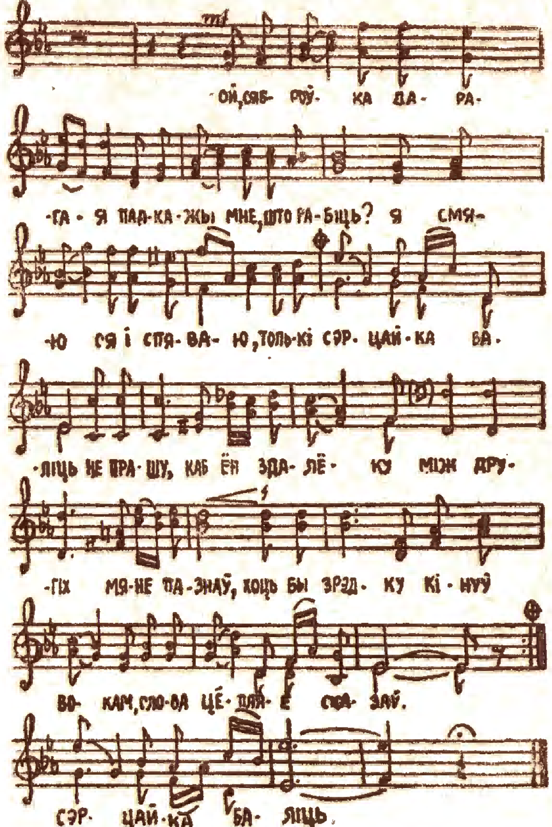
Ой, сяброўка дарагая,
Падкажы мне, што рабіць?
Я смяюся і спяваю,
Толькі сэрцайка баліць.

Не прашу, каб ён здалёку
Між другіх мяне пазнаў,
Хоць бы зрэдку кінуў вокам,
Слова цёплае сказаў.

Ты любові не цурайся,
Не сумуй і не тужы,
А сама яму прызнайся,
А сама яму скажы.

Можа сэрца і не камень,
Можа зменіцца пагляд,
І абсыпле вас вянкамі
Малады вясновы сад.

Ой, сяброўка дарагая,
Падкажы мне, што рабіць?
Я смяюся і спяваю,
Толькі сэрцайка баліць.

Без слоў.

АДАПХНУЛІ

Ішлі вуліцай два п'яніцы. Аж бачаць, стаіць слуп.

— Давай спіхнем яго! — кажа адзін.

— Давай.

Знялі яны паліто і пачалі пхаць слуп. А ў гэты час праходзіў нейкі чалавек, забраў іхнія паліто ды й пайшоў.

Праз нейкі час адзін п'яны азірнуўся ды й гаворыць да другога:

— А мы з табою малайцы! Так далёка слуп адапхнулі, што і паліто нашых не відаць.

ЖАНАТЫ

— Я бачу, вы цяпер жанаты чалавек.

— Як вы даведаліся?

— Вельмі проста. У вас цяпер прышыты ўсе гузікі на паліто і на касцюме.

— Так, вы маеце рацыю. Першае, што зрабіла мая жонка, — навучыла мяне прышываць гузікі.

МІЛЬЁН СВЕДКАЎ

Злодзея абвінавачвалі ў крадзежы.

— Шэсць асоб бачылі, як вы ўкралі гадзіннік, а вы чамусьці адпіраецеся, — сказаў суддзя.

— У вас толькі шэсць сведкаў, а я магу выставіць мільён, якія скажуць, што не бачылі, як я краў! — адказаў злодзей.

ЧАМУ

Настаўнік пытае вучня:

— Ці ведаеш ты, чаму ў Еўропе гадзіннік ідзе раней, чым у Амерыцы?

— Чаму ж не, Амерыка была адкрыта пазней, чым Еўропа.

АМЕРЫКА

— Гавораць, містэр Холдэн у маладосці быў чысцільшчыкам і толькі ў сталым узросце стаў банкірам.

— Зусім правільна. Праўда, ён ачышчаў не абутак, а сейфы.

ЦЯЖКІЯ РОДЫ

Служачы прыйшоў на работу з вялікім спазненнем і ў апраўданне вытлумачыў шэфу:

— Ноччу ў жонкі былі цяжкія роды.

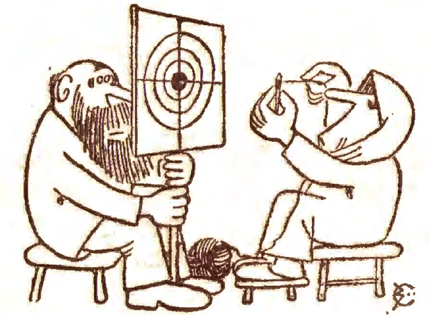
Праз тры тыдні той жа служачы зноў спазніўся на работу.

— А цяпер вы чаму спазніліся? — строга спытаў дырэктар.

— Разумееце, у маёй жонкі зноў былі ноччу цяжкія роды.

— Што! Ці ж ваша жонка трусіха?

— Не, акушэрка.

КУРЁЗЫ

РЭКЛАМА

Хлопчык гуляе ў бейсбол, яго партнёр незнарок б'е яму па зубах. Аднак нічога страшнага не адбываецца. Хлопчык падбягае да бацькі і паказвае яму непашкоджаныя зубы, а той гаворыць: «Так і павінна быць. Мой жа сын карыстаецца пастай «Калгейт», якая выдатна ўмацоўвае зубы». Затым рэкамендуе пасту «Ультрабрайт» («Звышяркую»), якая нібыта «здольна рабіць жанчын прывабнымі».

Гэта толькі кропля ў моры рэклам, якое з раніцы да ночы выліваецца на экраны амерыканскага тэлебачання.

Аднак у выніку абследавання высветлілася, што ўсе дзесяць самых распаўсюджаных і самых разрэкламаваных гатункаў зубной пасты могуць стаць прычынай запаленчых працэсаў у поласці рота і прывесці да псавання зубоў. Так, «умацавальнік зубоў» «Калгейт» выклікаў запаленне дзёснаў у 16 працэнтаў людзей, якія карысталіся ім, паста «Ультрабрайт» — у 37 працэнтаў. «Рэкорд» належыць пасце «Маклін», ад якой пацярпела 57 працэнтаў людзей, што чысцілі ёю зубы.

КАНТРАБАНДА

Кантрабанда наркотыкаў праз граніцы Ірана заходнімі «аўтатурыстамі» набывае масавы характар. Злачынцы, паводле даных іранскай паліцыі, пераважна з'ўляюцца членамі міжнародных кантрабандыцкіх арганізацый. За мінулыя 16 месяцаў на ірана-афганскай граніцы было арыштавана 200 замежных «турыстаў», сярод якіх пераважноць грамадзяне ЗША, ФРГ, Францыі і Англіі. З іх прычапных калясак, запасных колаў і багажнікаў аўтамашын канфіскавана больш як тысяча кілаграмаў розных відаў наркотыкаў. Заходніх кантрабандыстаў чакаюць вялікія тэрміны турэмнага зняволення.

Калі схібіць вока, заўсёды вінаваты прыцэл.